ГЭЭГДЭНГИ АЖАХЫНУУДЫЕ ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ЗЭРГЭДЭ ГАРГАХА!

…трриин газарые бүри …р ашаглаха, хүдөө ажа… үйлэдбэрние ашаг ехэтэй… эрдилхэ, тэрэнэй һалба… бүхэнһөө эгээн лэ ехэ ашаг …орулха хэрэгтэ партиин, …совет арадай хүсэлэл …рто зорюулагдана. Гү…дадаа хүдөө ажахын хэ…мэдэ улам бүри ехээр …зөөри һомолно, тэрэниие …шэнэ техникээр хангана, …хүгжөөлгэдэ угаа ехэ …зөөри зорюулна, хүдөө …мэргэжэл ехэтэй кадр…е бэлэдхэнэ.

…материально-техническэ …һуурида түшэглэн кол…дай ниитын ажахы урган …нэ, совхозууд амжалта…ар хүгжэнэ, хүдөөгэй …дай байдал улам һай… Хэдэн олон мянган түү… ажахынууд экономикоёо …ехээр хүгжөөнхэй. Тэдэ…нэл бүхэндэ һайн ургаса …а, мяха, һү, элбэгээр …продуктнуудые гүрэндэ …даха даалгабаряа ам…тайгаар дүүргэнэ, кол…уудта һайн түлөөһэ үгэ… совет хүнүүд иимэ ажахы…ар омогорхоно, ороной …колхоз, совхозуудта тэ…е жэшээ болгон табина, …залууршад гэжэ тэдэ…мэрлэнэ.

…шье хүдөө ажахын про… бүри элбэгээр абаха ар…оможонууд үшөөл дута…р хэрэглэгдэнэ. Муу ур…абадаг, мал ажалаа ту…ар эрхилдэг, үйлэдбэ…ее бусад шухала һалба…дые хүгжөөдэггүй, эконо…ка талаараа һула ажахы…манайда үсөөн бэшэ.

…үгжэлтэ ехэтэй ажахы…тай зэргэлээд үйлэдбэреэ …г тулюураар, урдань …ажахытай байхадаа эр…дэгтэл адлирхуугаар …һэн колхозуудай бии …тэсэхэ аргагүй.

…өнэй хүдөө ажахы то…социалис ёһоной машинна …эри болоно, тэрээндэ …элэй болон технологиин …эн тааралдаха ёһотой»

гэжэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөнэй Кремль соо болоходо Н. С. Хрущев онсолон тэмдэглээ һэн.

Яахадаа экономическа талаараа һула ажахынууд бии байһан зангаараа б? Ямар шалтагаанаар зарим колхоз, совхозууд социалис үйлэдбэриин арга боломжонуудта тааруугүйгөөр өөрынгөө экономикые удаанаар хүгжөөнэб? Ямар нэгэн колхозой гээгдэл юугээр тайлбарилагданаб гэхэдэ, ажахы һулаар хүтэлбэрилэгдэнэ, кадрнуудынь олоор гаража ошоно, ажалай эмхидхэл болон түлөөһэн дутуутайгаар табигдана, ниитын зөөри үригдэнэ.

Хүдэлмэриин хүсэн дутана гэжэ зарим нэгэн хүтэлбэрилэгшэд гомдодог. Фермэдэ ёһотой һайн гурим тогтоохын тулада эльгээхэ, машинануудай хоёр халаанда хүдэлхын тулада тракторта һуулгаха хүнүүд олдодоггүй гэжэ хэлэдэг. Иимэ гомдолнуудта ямаршье үндэһэ баримта байхагүй. Ажалай муугаар эмхидхэгдэдэг, тэрэнэй бүтээсын бага байһан дээрэһээ заримдаа хүнүүд дуталдадаг. Олон колхознигууд хоёрдохи ээлжээнэй, хамһабариин хүдэлмэридэ ябадаг, элдэб захиргаанай тушаалнуудые даадаг байха юм. Тиихэтэй хамта поли, фермэнүүдтэ сэхэ хүдэлжэ, продукци гаргадаг колхознигуудта таарамжатай эрхэ байдал бии болгогдоогүй байха юм.

Хэрбээ эдэ хүнүүдые һургаад, техникээр хангаад, материальна талаарнь урмашуулаад байгаа һаа, хүдөө ажахын түрүүшүүлэй туйладаг үрэ дүнгүүдые богонихон үе соо тэдэнэр туйлажа шадаха һэн. Олониитые эмхидхэлгэһээ, хүнүүдтэй үдэр бүхэндэ тодорхойгоор хүдэлмэри ябуулгаһаа бүхы ажал хэрэг дулдыдаха байна. Үнэн сэхээр ажаллаха дурагүй, өөрынгөө ажахын түрүүшүүлэй зэргэдэ байхые хүсэдэггүй тиимэ колхознигууд үсөөн лэ олдохо байхал даа.

«Гээгдэгшэдэй тоодо оролсохо гээшэ тиимэ аятай хэрэг бэшэл даа. Энэ ушарые бидэнэр бэеэрээ үзэһэн байнабди. Алхамаа алдажа ара талада үлэшоо һаа, урагшаа гараха гээшэ тиимэ хилбар хэрэг бэшэ. Энэ ушарта амжалта туйлаха байһандаа этигэдэг, эрдэм ехэтэй, эмхидхэхы шадабаритай, хүнүүдтэ анхаралтайгаар хандажа шададаг хүтэлбэрилэгшэ хэрэгтэй» гэжэ Приморско хизаарай «Россия» гэжэ хүдөө ажахын артелиин колхознигууд «Правдада» бэшэнэ.

«Россия» колхоздо олон түрүүлэгшэнэр һэлгэгдэһэн байгаашье һаа, тэдэнэй нэгэниинишье ударидагшын иимэ шадабаритай байгаагүй. Тингээд колхоздо коммунист Иван Михайлович Заец ерээ һэн. Тэрэ колхозник бүхэндэ зүбөөр хандажа, хүнүүдые материальна талаар урмашуулжа шадаа. Колхоз өөдэлжэ ороо. Хуушан лэ газарынь хоёр, гурба дахиншье ехээр ургаса үгэжэ эхилээ. Малайнь тоо олон болоо, тосхондонь шэнэ гэрнүүд баригдаа, хүнүүдэй ажаһуудалай эрхэ байдал һайжараа. Иимэ ударидагшатай болоһон колхознигууд мүнөө ажалай ямаршье габьяа гаргахаар бэлэн.

Һайн түрүүлэгшэ, дүршэлтэй бригадирнууд, звеньевойнууд хадаа колхозой алтан фонд, тэрэнэй дайшалхы гварди болоно гээшэ. Гээгдэнги колхозуудые хүтэлбэрилхы кадрнуудаар, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдээр хангаха хэрэгтэй гэжэ парти, правительство нэгэтэ бэшэ заадаг һэн. Эгээн лэ эрдэмтэй, өөрынгөө хүсэндэ этигэдэг, ажал хэрэгые түргэнөөр заһаруулжа шадахаар хүдэлмэрилэгшэдые, дүршэлтэй эмхидхэлшэдые экономическа талаараа һула ажахынуудай түрүүлэгшэнэрэй тушаалда һанамжалан дурадхаха хэрэгтэй.

Һула колхозуудай экономикые дэбжээхын, тэдэнэй үйлэдбэрие түрүүшүүлэй хэмжээндэ гаргахын тулада партиин Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет бүхы юумэ хэнэ. Тэдэндэ удаан болзорой урилаламжанууд үгтэнэ, үйлэдбэриин ургалтада, хүнүүдэй материальна урмашалда туһалхаар хэдэ хэдэн хүнгэлэлтэнүүд тогтоогдоно. Мүнөө гол шухала юумэн гэхэдэ, эдэ арга боломжонуудые бодолтойгоор ашаглаха, тэдэндэ гүрэнэй зүгһөө үгтэдэг мүнгэ болон материальна үнэтэ зүйлнүүдые эзэн ёһоор хэрэглэхэ шухала. Имагтал шадамар гарта ороод байхадаа энэ туһаламжа эгээн лэ ехэ үрэ дүн үгэжэ шадаха.

Экономическа талаараа һула колхоз, совхозуудай хэрэгүүдые һайжаруулхын тулада мүнөө хабарай тарилгын болоно байха үедэ тон олон юумэ хэгдэхээр гээшэ. Үйлэдбэриеэ зүбөөр түсэблэлгэдэнь, ямар ургамал таржа таряан ажахыгаа бэхижүүлхэ хэрэгтэнь, тэжээлэй ямар ургамал тариха, ямар нэгэн бригадын тусхай мэргэжэл шэлэн олохо хэрэгтэнь хамагай түрүүндэ тэдэндэ туһалха шухала. Эдэ асуудалнуудые хамагай түрүүндэ хэн шиидхэхэ ёһотойб? Коммунистнүүдтэ, эдэбхитэдтэ, хүдөөгэй үргэн олон ажалшадта түшэглэн үйлэдбэриин управлениинүүдэй мэргэжэлтэд, нютагай партийна комитедүүдэй хүдэлмэрилэгшэд ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэй хамта шиидхэхэ ёһотой. Дээрэһээ баадхажа болохогүй, үйлэдбэридэ түрүү юумэ үүдхэгшэдэй дүй дүршэл болон хүдэлмэрие хараада абан, зүбшэл үгэхэ, һанамжалан дурадхаха, поли, фермэ дээрэ гаража тодорхойгоор туһалха хэрэгтэй.

Хабарай халуун хүдэлмэриин үедэ минута бүхэн үнэтэй. Хэн нэгэндэ хонходохо, зүбшэл хэхын тулада хайшаашьеб ошохо заб сүлөө түрүүлэгшэдэ олдохогүй байна. Ойлгогдоогүй үйлэдбэриин бүхы асуудалнууд байра дээрээ, ерэхэ ургасада үндэһэ һуурниин табигдажа байһан газарта шиидхэгдэхэ ёһотой. Үйлэдбэриин управлениинүүдэй мэргэжэлтэд, агрономууд, инженер-механигууд колхозой полинууд дээрэ ганса нэгэ айлшалха бэшэ, харин ходоодоо ябажа, эмхидхэлэй хүдэлмэри хэхэ, шадамар һайн зүбшэлнүүдые үгэхэ зэргэтэй.

Гээгдэнги ажахынуудай экономикые бэхижүүлхэ гээшэ бүгэдэ арадай шухалын шухала зорилго болоно. Томо социалис хүдөө ажахын үйлэдбэриин булюу һайн талыень колхоз, совхоз бүхэнэй хүсэдөөр ашаглаха, орондоо товарна продукци бүри ехээр үгэхэ тухай эндэ хэлэгдэнэ.

Хүдөө ажахын талаар һүүлэй жэлнүүдтэ манай парти угаа ехэ хүдэлмэри хээ. Колхоз, совхозуудай үйлэдбэрние хүгжөөлгэтэй холбоотой олон бэрхэтэй зорилгонуудые парти шиидхээ. Һула ажахынуудай экономикые хүгжөөхэ зорилгонуудай ойрын саг соо шиидхэгдэхэ байһаниинь сохомтой. Гээгдэнги колхозууд бэхижэжэ, түрүүшүүлэй зэргэдэ гараха. Энэ хадаа орон дотор хүдөө ажахын продуктнуудые бүри элбэгээр абаха арга олгохо.

(«Правдын» мартын 30-най түрүү бэшэгһээ).

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№78 (10445) | 1964 оной апрелиин 1, среда | Сэн 2 мүнгэн

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Самолёдуудай Генеральна конструктор нүхэр С. В. Ильюшинине Ленинэй орденоор шагнаха тухай

Авиационно техникэ байгуулха талаар габьяатай байһанайнь түлөө, түрэһөөр 70 наһа хүрэһэнтэйнь дашарамдуулан, самолёдуудай генеральна конструктор нүхэр ИЛЬЮШИН Сергей Владимировичые ЛЕНИНЭЙ орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. БРЕЖНЕВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. Г. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1964 оной мартын 30.

ХОЁРДОХИ КВАРТАЛ ЗАХАЛБА

Гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө түрүүшын үдэрһөө эршэмтэйгээр тэмсэе

Даабариһаа гадуур

…РУУНЫН СОВХОЗ ҺҮ ҺААХА, ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАХА НЭГЭДЭ… КВАРТАЛАЙ ТҮСЭБ БОЛЗОРҺООНЬ УРИД ДҮҮРГЭЭ. ҺҮ…НЬ ТОҺОЛИГ 4,2 ПРОЦЕНТ ДЭ ХҮРӨӨ. ЗАРИМ ҺААЛИШАД …ЭН БҮРИҺӨӨ ҮДЭРЭЙ 10 ЛИТР ҺҮ ҺААНА.

…ГААН ЭДЕЭНЭЙ дэлбэрхэ …аг—хүхэ ногооной һалбар…үзын дуунай зэдэлхэ хаһа…дэ зон хэлсэдэг аабдаа. Теэд …үнеэдээ зүбөөр эдеэлүүлжэ, …ар харууһалһан, хаһа саг…түрүүлжэ шадаһан ажахы…бэлэй хүйтэн, хабарай хаг…шье һү ехээр һаана ха юм.

…нээ болгон, Яруунын сов…абаад үзэе. Тус ажахы һүү…дэн жэлэй туршада һү …һаажа бираагүй, гээгдэнги …нуудай нэгэн байһан юм. …гшэ жэлдэ хэрэг ажалынь …тады һайжараа. Тингэбэшье һү һааха, гүрэндэ худалдаха жэлэйнгээ түсэб дүүргэжэ шадаагүй. Тусхайлбал, нёдондо һү һааха түсэбөө 81 процент, гүрэндэ худалдаха даабаряа 86 процент дүүргээ. Һаалишадынь үнеэн бүриһөө миил 1325 литр һү һааһан байна.

Иимэ бирагүйхэн дүн туйлажа, саашадаа гүрэнэй хүзүүн дээрэ һууха болихо, гээгдэлһээ гараха тушаа совхозой дирекци, партийна комитет малшадайнгаа урда ехэ асуудал табиһан байна. Тэрэ гэһэнһээ хойшо һаалиин малые зүбөөр эдеэлүүлхэ, харууһалха хэрэгтэ горитой анхарал хандуулжа эхилээ.

Байгша ондо урда жэлнүүдэйхиһээ ехэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ шадаа. Үнгэрэгшэ жэлдэ хяаг үбһэ ехээр таряад, хамта 28100 центнер һайн шанартай бүдүүн тэжээл бэлэдхээ.

Энэнэй урда тээ фермэнүүдынь байраар дуталдадаг һаа, мүнөө үхэр малынь дулаан дал хашаагаар хангагдажа, бүхы үнеэдынь уяанда байлгагдаад, ами аминдаа эдеэлүүлэгдэнэ.

СОВХОЗОЙ һаалишад партиин ЦК-гай февралиин Пленумэй шиидхэбэринүүдые зүбшэн хэлсэжэ, энэ жэлдэ үнеэн бүриин 1800 литрһээ доошо бэшэ һү һааха, бүхыдөө 30 мянган центнер хүрэтэр һү абаха зорилго табяа.

Жэлэй эхинһээ гүүртэ, фермэнүүдтэ һү һаалинь ехээр нэмээ. Хэрбээ жэлэй эхин, январиин нэгэндэ совхоз дээрэ үдэртөө 4354 литр һүн һаагдаһан һаа, харин февралиин һүүлдэ суудхын 5773 литр һүн абтадаг болоһон.

Эндэхид гүрэндэ һү тушааха нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб болзорһоонь урид, мартын 20-до дүүргээ. Гүрэнэй бэлэдхэлэй пунктда түсэбэй ёһоор 3020 центнер һүн тушаагдаха аад, 3206 центнер һүн ороо. Гадна мүнөө түсэбһөө гадуур апрелиин нэгэн болотор үшөө 700 центнер һү худалдаха зорилго табитдаа. Мүн һүнэйнь тоһолиг дунда зэргээр 4,2 процент болобо.

КОММУНИС АЖАЛАЙ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн, совхоз соогоо түрүүлжэ ябаһан Шэрэнгиин фермые абаад харая (эрхилэгшэнь Ринчин Раднаев юм). Мүнөө эндэхид үнеэн бүриһөө суудхэдээ хахад пүүдһээ доошо бэшэ һү һаана. Зарим һаалишад үдэртөө үнеэн бүриин 10 литр хүрэтэр һаадаг.

Тус фермын коммунис ажалай ударнигууд, бэрхэ мэргэн һаалишад үдэртөө үнеэн бүриһөө 9—10 литр һү алдадгүй абана. Эдэнэр совхозойнгоо парткомой, дирекциин, рабочкомой дамжуулгын Улаан тугые батаар барижа ябана. Түрүү һаалишадта мүнгэн шан үгтэдэг. Хоёрдохи гүүртэдэ (даагшань Эрдэни Жалсанов) ехэнхидээ хюһаран үнеэд байдаг. Эндэшье һүн үдэрһөө үдэртэ ехээр һаагдана. Хэрбээ энэ фермынхид февральда суудхын 700 литр һү һаадаг һаа, харин март соо 780—800 литртэ хүргөө. 1-дэхи, 3-дахи һаалиин фермэнүүд баһал һү горитой абана.

Гүндын Һаалишад

Гүндын һаалишад хайшан гээд һү ехээр абана гээшэб?

Фермэнүүдтэ һолоомые силостэй холижо, зарим гүүртэнүүдтэ бутаруулагдаһан ороохонтой дэбтээжэ худхаад амтаруулжа, малдаа эдюулдэг болоо. Талха таряанай зүйлые бурдууг болгожо үгэнэ. Цэдэб Гармаевай даадаг гүүртэдэ һаалишан бүхэнииннь 140 килограмм багтааха боошхотой. Тэрээн соогоо дабһатай бусалһан уһа эюулээд, досоонь хэршэһэн һолоомо дэбтээнэ. Мүн бутаруулһан ороохо холино. Үнеэн бүхэндэ 6—7 килограмм иимэ тэжээл эдюулхэдэнь, һү оросотой байна бшуу. Хаа хаанагүй хэмэл аргаар һүн тэжээл буйлуулагдана. Энээнэй ашаар һүн ехээр гүрэндэ тушаагдана.

Һаалишад бултадаа зоотехникын һуралсалай кружогуудта ябана. Тэдэниие хүдөө мэргэжэлтэд К. Албашеев, Л. Баранникова, Н. Магдашон гэгшэд хүтэлбэрилдэг.

Тэрэшэлэн энэ совхоз гүрэндэ 1690 центнер мяха худалдаха аад, 1710 центнер тушаажа, кварталайнгаа түсэб болзорһоонь урид, мартын 20-до дүүргэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Яруунын совхозой коммунис ажалай нэрэ зэргэтэ Шэрэнгиин һү һаалиин гүүртын һаалишад. 2. Тус гүүртын залуу тугалшан Валя Кирикова. 3. Гүндын тоһоной заводой лаборантка Галина Байбородина һүнэй тоһолиг шалгажа байна.

С. БАЛДУЕВ.
Фотонуудынь авторай.

Бүхы юумэнь бэлэн

…хоног үнгэрхэ бүри ха…манай тарилга улам ойро… байна.

…шье мэдэһээр энэ жэ…тарилга колхоз, совхоз …дэ айхабтар ехэ удха…тай ха юм. Юуб гэхэ…эмнай КПСС-эй ЦК-гай …рин, февралиин Плену…эй шиидхэбэринүүдые …эн, хүдөө ажахыгаа …рэтэйгөөр хүгжөөхэ зо… бэелүүлжэ эхилһэн тү…ын хабар бшуу. Ажахы…ланганаа газараа зүбөөр …үүлхэ, һайнаар уһалха …эй болоно.

…мэһээ Мухар-Шэбэрэй …бэриин управлениин ороогото ургамалнуудые ехээр тарижа, баян ургаса абадаг ажахынуудай нэгэн—«Коммунизм» колхоз хабарайнгаа тарилгада һайнаар бэлдэжэ байна. Энэ артелиинхид байгша ондо хамта 5210 га ороохо таряа, тэрэ тоодо 4000 гаран гектар шэнисэ тариха юм.

Тарилгадаа хүсэд хүрэхөөр, бүхыдөө 12 мянга үлүүтэй центнер үрэһэн хаагдаад, үбэлдөө хэдэ дахин һайнаар сэбэрлэгдээ. Тэрэнээ тарилгын шанарта хүргөөд, наринаар шалгуулжа, амбаар складуудта хадагаланхай байна.

— Га бүридэ дунда зэргээр 230—240 килограмм хүрэтэр шэнисын үрэһэн бии. Тэрэмнай ургаха шадалаараа 95 процентһээ дээшэ гэгдэнхэй,— гэжэ колхозой главна агроном нүхэр Унич хэлэнэ.

Мүн бүхы трактор, машина, зэмсэгүүдээшье сүм заһабарилжа бэлэн болгоод, үглөө мүнөөшье тарялан дээрэ гаргахаар зэһэнхэй. Техникэ заһабарилга дээрэ механизаторнууд Ф. Иванов, Н. Голендухин, И. Бельский П. Иванов болон бусад эрхим шанартай бүтээсэ ехэтэй ажалаараа шалгараа. Шадамар бэрхэ механизатор Н. Оленников үшөө хэдэн нүхэдөөрөө тарялан дээрэ минеральна утэгжүүлгэ тарааха оньһон түхеэрэлгэ өөһэдөө ухаалдижа, тааруулан тодхоо. Тиимэ тусхай нэгэ машинаар үдэр соо 150 гектар газар дээрэ минеральна утэгжүүлгэ тарааха юм.

Мүн эндэхи механизаторнууд хада гүбөөгэй таряланда хүндэлөөшэнь зурытар шорой обоолжо, саһыень хахалаад һайрам тогтоожо байна.

Б. Жамбалов.

100-һаа 92 хурьган

Гэр бүлэ Гомбожап, Радна-Ханда Цыреновтэн Сэлэнгын совхозой нэгэдэхи фермын хонишод юм. Эдэ хоюулаа партиин гэшүүд, тиихэдэ Радна-Ханда хадаа аймагай Соведэй депутатадаар һунгагданхай.

Ажал хүдэлмэридөө нэтэрүү бэрхэ малшад һэн тулада эдэнэр жэлһээ жэлдэ һайн амжалта туйлажа ябадаг юм. Мүнөө 646 эхэ хониһоо 598 хурьга абаад, нэгэшье толгой гарзалуулангүй, бүрин бүтэнөөр түлжүүлжэ байна. Энэмнай 100 эхэ хонин бүриһөө 92 хурьга абтаад байһан зэргэтэй болоно.

100 эхэ хонин бүриһөө 95 хурьга түлжүүлхэ, хурьган бүхэнэй шэгнүүр эхэһээ таһалха үедэнь 20—25 килограмм болгохо гэһэн социалис уялгаяа эдэнэр лаб дүүргэхэ байха.

Б. Патанов,
хүдөө бэшэгшэ.
Хяагтын үйлэдбэриин управлени.

Түрүү совхозуудта Улаан тугууд, мүнгэн шан үгтөө

ВЦСПС-эй секретариадай тогтоол

Эстониин ССР-эй «Винни» гэжэ жэшээтэ совхозой болон Калининградай областиин «Заповедное» гэжэ совхозой коллективүүдтэ үгтэһэн ВЦСПС-эй дамжуулгын улаан туг тэдэндэнь үлөөхэ. Клубай, библиотекын түхеэрэлгэ, хүгжэм наадаха инструментнүүд болон спортивна хэрэгсэлнүүдые, тус бүридөө 4 мянган түхэриг хэмжээтэй мүнгэн шан тэдэндэ үгэхэ.

«1963 ондо таряанай болон эдлүүриин бэшэшье газарай 100 гектар бүридэ ороохо, мяха, һү абалгые ехэ болгохын түлөө совхозуудай дунда дэлгэрһэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгүүд тухай» асуудал хаража үзэһэн ВЦСПС-эй секретариат иимэ шиидхэбэри гаргаба.

ВЦСПС-эй дамжуулгын улаан тугууд болон мүн лэ тиимэ шангууд доро дурсагдаһан совхозуудта олгогдоо гэбэл: Ленинградска областиин «Детскосельскэ», Украинын шубуу үсхэбэрилгын эрдэм-шэнжэлэлгын институдай «Красный» совхозой туршалгын ажахы, Полтавска областиин «Перемога» гэжэ гүрэнэй үүлтэртэ малай завод, Эстониин ССР-эй В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ жэшээтэ совхоз, Краснодарска хизаарай «Кубанец» совхоз болон бусад. Хамта 27 ажахы иимэ шагналда хүртэбэ.

АМЕРИКЫН УРАН ЗУРААШАДАЙ БЭЛЭГ

МОСКВА, мартын 30. (ТАСС). Эми Лоу Паккард, Байрон Рэндэл гэжэ хоёр американска уран зураашад 48 зурагуудаа советскэ хүнүүдтэ бэлэг болгон эльгээбэ.

Миниие эрэ—Б. Рэндэл гэгшын зурагуудтай болон мүн өөрынгөөшье зохёолнуудтай совет хүнүүдые танилсуулха гэжэ ехээр хүсэһэн байтааб гээд Паккард мэдүүлбэ.

Мүнөө тэдэ зурагуудынь Москвада, Пушкинай нэрэмжэтэ музейдэ табигданхай. Эми Паккард юу харуулнаб гэхэдэ, США-гай аяар баруун талын хүнүүд—нютагаархинаа, хүдөөгэй ажалшадай, загаһашадай, модошодой хэдэг ажал, ажалша хүнүүдые тойрон байһан гоё һайхан дэлхэй байгаали харуулһан байха юм.

Миниие бэлэг хадаа газарта дуратай, мүн газар эдлэжэ хүдэлдэг хүнүүдтэ, өөһэдынгөө сүлөөтэ газар дээрэ урматай зоригтойгоор ажалладаг хүнүүдтэ дуратай хүнэй хани ёһоной бэлэг гээшэ гэжэ дамжуулхые тэрэ эхэнэр гуйһан байгаа. Энэ хадаа искусство гээшэ үнэн юумэ харуулжа ажабайдалда һургадаг юм гэжэ ойлгодог болоһон хүнүүдтэ уран зураашын эльгээһэн бэлэг болоно.

(ТАСС).

НОБШОРХО САГ ДҮҮРЭЭЛ, НҮХЭД!

Хабарай тарилгын урда тээ

Хүдөө бэшэгшэдэй шалгалтын дүнгөөр

…удахагүй хабарай тарил…лгын хүдэлмэриин хаһа оро…колхоз, совхозуудай тарялан …хүсэтэ трактор, машина…аар һунигүй хүнхинэлдэжэ …

…хабарай үдэр жэлые тэжээдэг» …эн хэлсэдэг гээшэ аабдаа. …адаа эрхимээр бэлдээд, тэ… агротехническэ таарамжатай …о, һайнаар хэжэ шадаһан …ахы үндэр баян ургасын үн… һуури табиха ха юм.

…тэй хамта мүнөө Кабанскын …бэриин управлениин зарим …уд хабарайнгаа тарилгада …й һайнаар бэлдээгүй, нобшорхонь халагламаар. Һая… «Прибайкалец» газетын редакциин үүсхэлээр хүдөө бэшэгшэд, эдэбхитэдэй хабаадалгатайгаар колхоз, совхозуудта хабарай тарилгын бэлэдхэл шалгагдаа.

Кабанскын совхозой олонхи отделениинүүд машина техникээ муу бэшээр заһабарилжа байна. Намар бүхы техникээ мастерскойнуудтаа жэншэдгүй суглуулаад, һайнаар хадагалжа, хаһа сагтань заһабарилжа эхилһэн юм. Энээнэй ашаар мүнөө совхозой 41 трактор, 44 сеялкэ, 320 хэһэг зиг-заг борной, 28 плуг заһагдажа, бэлэн болгогдоол, жэрытэр табигданхай. Ондоогоор хэлэбэл, бүхы техникынь 95 процент заһагдажа дүүрээ.

Машина техникэ заһабарилгада С. Перевозниковой даадаг бригада онсо шалгаржа, ажалаа эрхим шанартайгаар бүтээгээ.

Теэд энэ совхозойхид техникээ яһала муу бэшээр бэлдэжэ байбашье, ерэхэ хабарай тарилгын шиидхэхы шухала асуудалнуудай нэгэн болохо үрэһэ хүрэнгэ бэлдэлгэдэ анхаралаа хүсэд табяагүй байһаниинь гэмшэлтэй.

Хэнэйшье мэдэһээр эрхим шанартай үрэһэ хүрэнгэ гээшэ үндэр баян ургасын үндэһэ һуури болоно бшуу. Ёһоор сэбэрлэгдээгүй, ургаха шанараар муу үрэһэ тарихада юун мүртэй ургаса гарахаб даа. Буртаг үбһэн, үрмэдэһэн лэ ургаха юм.

Совхозой 1-дэхи отделениин Исток тосхондо 1217 центнер шэнисын, 256 центнер обёосой үрэһэнэй оройдоо 487 центнерынь сэбэрлэгдэжэ, тарилгын шанарта хүргэгдөө нэрэтэй. Харин бэшэниинь аргагүй муу шанартай, ургаха шадалааршье һула.

Отделениие даагша нүхэр Суворов, складые даагша нүхэр Смольников гэгшэд иимэ байдалай тохёолдоод байбашье, үрэһэ хүрэнгэеэ сэбэрлэхэ, һайнаар хадагалха тушаа өөдэтэй юумэ хэнэгүй.

Таряа ехээр таридаг 3-дахи отделенидэшье баһал бирагүйхэн байдал үзэгдэнэ. 1200 центнер горохой үрэһэн бии аад, тэрэнь оройдоол нэгэ дахин сэбэрлэгдэнхэй. Отделениинхид мүнөө горохойнгоо үрэһэ хоёрдохёо сэбэрлээ нэрэтэй болоно. Юумэшье хорооногүй, һаял 700 центнер үрэһэн хоёрдохёо сэбэрлэгдээ. Эндэ хүрэнгын ехэхэн ороохон хушалтагүй сарай доро хэбтэнэ. Тэрэнь ехэ шиигтэй, шубуу шонхорой эдишэ боложо байна.

Совхозой хүтэлбэрилэгшэд үрэһэ хүрэнгэеэ иимэ эзэн бусаар хадагалжа, тэрэнээ һайнаар сэбэрлэхын тула һаналаа табяагүй байгаад, хайшан гэжэ үндэр ургаса абаха юм? Эдэмнай мүнөө жэлдэ гектар бүриһөө 13 центнер таряа хуряахаар түсэблэнэ бшуу.

Шалгалтаар элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудые яаралтай усадхажа, үрэһэ хүрэнгэеэ түргэн сэбэрлэжэ дүүргэхэ даабари отделениинүүдые даагшадай, агрономуудай урда табигдаа.

Тэрэшэлэн шалгаад үзэхэдэ, Шергинскэ совхозшье тарилгадаа һайнаар бэлдээ гэхын аргагүй. Эндэ машина техникэ заһабарилгын шанар муу. Совхозой главна инженер Рипп, механик Куржумов гэгшэд бии байһан дутагдалнуудые ойрын сагта усадхахабди гэбэ.

Хүдөө бэшэгшэдэй шалгалтын бригаданууд хэды хоногһоо ажахынуудта дахин гаража, түрүүн элирүүлэгдэһэн дутуу дундануудай хэр усадхагдажа байһаниие шалгаха юм.

А. ХАЛТУЕВ,
«Прибайкалец» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

Партийна ажабайдал

МҮРЫСӨӨНДЭ—ҮРГЭН ДЭЛИСЭ

Долоон жэлэй табадахи жэл манай леспромхозой коллективтэ онсо илгаатай байба гэжэ хэлэхээр. Энээнһээ урда гээгдэжэ ябаһан предприяти һара бүхэндэ түсэбөө дүүргэжэ эхилээ һэн. 1963 оной гүрэнэй түсэб, абаһан социалис уялгаяа дүүргэхэ этигэл найдабаритай болоһон коллектив арга боломжоёо хэрэглэхые оролдоо. Ингэжэ гүрэнэй түсэб бүхы технико-экономическа талаараа дүүргэгдэһэн байха юм. Модо шэрэхэ түсэб 102 процент, валовой продукци гаргаха даабари 102,1 процент дүүргэгдэһэн, хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 107,5 процентдэ хүргэгдэһэн байна.

Түсэб өөрөө, зүгөөр дүүргэгдээ бэшэ. Леспромхозой мянгаад хүдэлмэришэдэй, мүн эндэхи хүтэлбэрилэгшэдэй, партийна, профсоюзна организациин эршэтэ ажалаар, анхарал оролдолгоор нёдондо жэлэймнай амжалта туйлагдаа.

Энэ жэлдэ манай леспромхозой хүдэлмэришэд коммунис ажалай коллективэй хүндэтэ нэрэ зэргэтэй болохын түлөө социалис уялга абаба. Модо бэлэдхэлэй пункт, участок, цех бүхэнэй хүдэлмэришэд социалис мүрысөөнэй ёһо гурим баталһан, тусхай уялга абаһан юм. Эдэ уялгануудаа бодотоор дүүргэхын түлөө тэмсэл мүнөө леспромхоз доторнай үргэнөөр дэлгэрүүлэгдээ. Коллективэймнай 249 түрүүшүүл коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Доодо складай коллективтэ коммунис ажалай нэрэ зэргэ һаяхан олгогдоо. Энэ мүрысөөндэ олон модошодой хабаадаһанай ашаар ажал хэрэгтэ, тэдэнэй ажабайдалда горитой хубилалта болоо, ажалай гурим һайжаруулагдаа.

Партийна организаци энэ мүрысөө эмхидхэхэдээ гүрэнэй түсэб дүүргэхэ, мүн хүдэлмэришэдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ямар нүлөө үзүүлхыень хараадаа абажа, тэрэниие зүбөөр хүтэлбэрилхые оролдобо. Коммунистнуудые модошодой ажалладаг газарта зүбөөр хубаарилан табиха асуудалда ехэ анхарал хандуулаабди. Модо бэлэдхэлые амжалтатайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ механизаторнууд ехэ үүргэ дүүргэдэг. Тиимэһээ 27 коммунист-механизаторнууд үйлэдбэриин шиидхэхы участогуудта эльгээгдээ. 12 коммунист модо хюрөөдэгшэд, тэрэнэй туһалагшад, мастер юм, партиин 26 гэшүүд мүн лэ сэхэ үйлэдбэри дээрэ ажалладаг.

Коммунистнуудай нүлөө бүри ехэ болгохын тула үйлэдбэриин түрүүшүүлые партида шэлэн абаха, тэдэниие хүмүүжүүлхэ талаар зарим тэды ажал ябуулагдаа. Тракторист, жолоошон, модо хюрөөдэгшын мэргэжэлтэй 20 гаран залуушуул нёдондо жэлэй турша партиин гэшүүндэ кандидадаар абтаһан байна. Түрүү залуушуулые партида абажа, коммунистнуудые олошоруулһанай ашаар партийна организаци эмхидхэлэйнгээ талаар бэхижүүлэгдэв. Ингэжэ модо бэлэдхэлэй пункт, цех бүхэндэ партийн организаци, участогуудта партийна группанууд эмхидхэгдэһэн байна. Леспромхоздомнай найман партийна эхин организаци, 8 партийна группа тоологдоно.

Үйлэдбэриин бүхы участогуудта иимэ түшэг тулгууритай болоходоо, леспромхозой партийна организацида социалис мүрысөө бодотоор эмхидхэхэ, хүтэлбэрилхэ арга олгогдобо гэжэ тэмдэглэхээр. Үйлэдбэридөө шэнэ, түрүү арга нэбтэрүүлхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ гээшэ социалис мүрысөөнэй эгээл шухала ёһо гурим болонхой. Модые ута заидань, томо багсаар шэрэхэ, парин зурууд болгон отолжо унагааха түрүү технологи нэбтэрүүлэгдэжэ байна. Мүн долоон жэлэй даабарииие болзорһоонь урид дүүргэхэ, һара бүхэндэ 2000 кубометр модо отолжо таллуулха гэһэн нүхэр А. П. Кудряшовой үүсхэлээр дэлгэрһэн мүрысөөнэй эршэ улам шангадана. Долоон жэлэй түсэбые бүри нёдондо дүүргэһэн бригаданууд леспромхоздомнай олон. Доодо складай И. С. Верхотуровай даадаг бригада долоон жэлэй хугасаа соо 118 мянган кубометр модо тайраха даабаритай байһан аад, энэ жэлэй январиин нэгэ болотор 129 мянган кубометр тайраһан байна гэхэ гү, али 7,6 жэлэй түсэб дүүргэһэн болоно. Мүн нүхэр Хабусэвай даадаг модо тайрагшадай бригадынхид, модо шэрэдэг автомашинын жолоошон В. С. Сибиров, крановщигууд Л. П. Корнейчук, В. Ф. Орлов, тракторист Д. Б. Шагдуржапов болон бусад долоон жэлэй даабарииие 5 жэл соо дүүргэһэн юм.

Леспромхозоймнай 27 бригаданууднай 23-ниинь үнгэрһэн жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргэнхэй. Эдэ бригаданууд энэ жэлдэ республикын эрхим модошон А. П. Кудряшовһоо ехээр гээгдэхэгүй гэһэн зорилго урдаа табяад, шэнэ социалис уялга абаһан байна. Нүхэд Шиниковэй, Таюркиин, Петренкын даадаг бригаданууд жэл соо 20 мянган кубометрһээ доошо бэшэ модо бэлэдхэхэ уялгатай. Мүн 15 бригада жэлдээ 18—19 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ гэжэ хараалаанхай. Байгша оной үнгэрһэн һарануудай дүн юу харуулааб гэхэдэ, ехэ бүтээсэ туйлахаар мүрысэжэ байһан бригаданууд хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ шадахаар ажаллана. Социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ коммунистнууд жагсан ябана. Залуу коммунист, тракторист Д. Б. Шагдуржаповай ажалладаг бригада январь соо 1907 кубометр, февраль соо 1611 кубометр модо бэлэдхэжэ таллуулаа. Партиин гэшүүн Г. Ф. Перебоевой бригада хоёр мянган шахуу кубометр модо бэлэдхээ. Коммунистнуудай, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй эршэтэй шангаар ажаллаһанай ашаар леспромхознай түрүүшын һарануудһаа түсэбөө дүүргэжэ байна.

1964 оной эхеэр манай хүршэнэр—Баргажанай леспромхозой коллектив долоон жэлэй зургаадахи жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гэһэн уряатайгаар республикынгаа модошодто хандажа, шэнэ уялга абаһан байгаа. Тиихэдэ тэдэнэр манай леспромхозой хүдэлмэришэдые социалис мүрысөөндэ уряа бэлэй. Байгалай модошод энэ уряаень хүлеэн абажа, мүн байгша ондо бүтээхэ ажалаа, бэелүүлхэ зорилгоёо тодорхойлжо, шэнэ уялга абаһан юм. Леспромхозоймнай бүхы бага комплексно бригаданууд, модо шэрэдэг жолоошод, модо таллуулагшад болон бусад хүдэлмэришэд нёдондонойхиһоо ехэ уялга абанхай.

Байгша оной түсэб, абаһан социалис уялгануудаа дүүргэжэ, мүрысэжэ байһан Баргажанай леспромхозойхидые илажа гараха хүсэл эрмэлзэлгэтэйгээр манай модошод ажаллана. Амжалта хайшан гэжэ туйлахабибди гэхэдэ, социалис мүрысөө бүри үрэ, нүлөө ехэтэй болгохо, тодорхой һайнаар хүтэлбэрилхэ гэжэ хараалнабди.

Харин хүдэлмэриингөө үрэ дүн согсолхо зуураа, ажал хэрэгтэмнай үшөө горитой дутагдал бии байһаар гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Арга боломжонуудынай үшөө хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй. Техникэ ашаглаха, түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ талаар горитой дутагдал бии байһаар.

Абаһан социалис уялгаяа бодотоор бэелүүлхын тула арга боломжонуудаа элирүүлэн хэрэглэхэ, хүдэлмэришэдэй эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлхэ, социалис мүрысөө һайнаар эмхидхэхэ, хүтэлбэрилхэ, тэрэнэй нүлөө дээшэлүүлхэ асуудалда гол анхарал хандуулха гээшэ партийна организациимнай гол зорилго болоно.

В. НАГАЕВ,
Байгалай леспромхозой парткомой секретарь.

ОРОЛДОСЫН ХҮСЭН

Бүри үбэлһөө эхилжэ, тахяа үндэгэлүүлхэ гээшэ ехэл аша туһатай хэрэг ха юм даа. Зүгөөр энээниие бэелүүлхын түлөө ехэ оролдолго хэрэгтэй. Энэ ушарые ойлгоһон Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой Үзкий Луг тосхондохи шубуушад һайн үрэ дүн туйлажа байна.

Эндэхи шубуушад тахяа тэжээхэ гурим зүбөөр сахижа эхилээ. Тэжээлынь һайнаар буйлуулан бэлдэдэг, тэрээн доторнь витаминна, минеральна зүйлнүүдые, мүн антибиотигуудые оруулалсадаг.

Оролдосото ажалай дүн һайн. Эндэхи шубуушад үндэгэ гүрэндэ тушааха нэгэдэхи кварталайнгаа түсэбые февралиин эсэс багта дүүргэжэ шадаһан юм.

Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоз үндэгэ гүрэндэ тушааха түрүүшын кварталай түсэб дүүргэһэн тухайгаа үни хада элидхээ һэмнай. Энэ амжалтада Үзкий Лугай шубуушад хубитаяа ехээр оруулжа шадаа.

С. Цыдыпов,
хүдөө бэшэгшэ.

Сабшалан хаягдана

Чисааныш совхозой Могсохоной отделени ажахы соогоо эдлэдэг газарайнгаа хэмжээгээр, адууһа малайнгаа тоогоор нилээд баян юм. Шинтынгээ малда бардам хүрэхэ үбһэниье хуряажа абаха аргатай. Эндэхи ехэнхи сабшалан уһалагдамаар шуу. Тураасгай, Могсохон, Үлэнтэ, Дарбагай, Шулуута гэхэ мэтын олон горходой уһаар ехэ тала дайда ундалуулжа боломоор.

Гадна Хөөлэнтиин нуурта Гангата, Жэбхээһэн гэжэ горход шудхадаг. Тэрэ нуурһаа гарадаг хоолойе хаажа, оршон тойронхи талмайе бүри үргэдхэн, уһанайнь нөөсые улам арьбадхажа боломоор. Тиигэбэл, тэндэхи сабшалан хэдэ дахин уһалха арга олгогдоно. Эдэ арга боломжонууд тухай бодомжолхо шухала.

Үшөө нэгэ дутагдал манда бии. Энэнь юун бэ гэхэдэ һү, һаалиин гүүртэнүүд сабшалангай газар дээрэ түхеэрэгдэнхэй, тиимэһээ тэрэ шадарай сабшалан мүнөө бэлшээри болошонхой. Жэшээнь, Хара шугы, Сагаан нуур гэжэ эгээл һайн һаари сабшаланһаа нэгэшье бухал үбһэ абахаяа болинхой, тэдэнэр шэбхэ шабааһанда дарагданхай, бэлшээри болонхой байдаг гээшэ.

Хара шугыда кукуруза, горох таряа һаа, тон зохид таарамжатай газар. Тиихэдэ Сагаан нуур бүри ямаршье буруулган, ган гасуур жэлдэ шииг нойтоор дуталдаа гэжэ байгаагүй юм. Тэрэшэлэн отделениин болон совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд носхоод барижа, сабшалангаа хааха асуудалда анхарал хандуулхаяа болиһон байна.

Эдэ зарим тэды һанамжые манай хүтэлбэрилэгшэд анхаралдаа абажа, ямар нэгэн зохихо хэмжээ абаха бэзэ гэжэ һанагдана.

Ш. Цыванов.
Хориин аймаг.

ПАРТИИН ДАЙШАЛХЫ ЗЭБСЭ[Г]

„Коммунист“ журналай гаража эхилһээр 40 жэлэй [ой]

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй теоретическэ болон политическэ орган— «Коммунист» журналай гаража эхилһэнһээ хойшо 40 жэлэй ой мүнөөдэр, апрелиин 1-дэ, гүйсэхэнь. 1952 он хүрэтэр энэ журнал «Большевик» гэжэ нэрэтэйгээр гарадаг байгаа.

«Большевик» журналда манай партиие болон гүрэниие байгуулагша хазаада мүнхэ Владимир Ильич Ленинэй олон зохёолнууд анханай хэблэгдэһэн.

«Гаага ошохо манай делегациин зорилгонууд тухай асуудалаар», «Холоһоо эльгээгдэһэн бэшэгүүд. Хоёрдохи болон табадахи бэшэгүүд», «Диалектикэ тухай асуудалаар» гэһэн, мүн бусадшье асуудалнуудаар В. И. Ленинэй зохёолнууд толилогдоһон байна.

Манай орондо социализм байгуулгын үедэ «Большевик» журнал хадаа ленинскэ партиин теориие, тэдэнэй дүлэтэ сэсэн һургаалые коммунистнуудай, арад олониитын дунда үргэнөөр тараадаг байгаа. Теори болон политика хазагайруулдаг, тэрэнһээ хадуурдаг партиин элитэ болон нюуса дайсадай хорото ябуулгые энэ журнал балшыса сохидог юм. Гэхэтэй хамта, социалис байгуулалтын болон бусадшье асуудалнуудаар марксистско-ленинскэ теори, һургаалнуудые, мүн большевик партиин политикые элдэб эсын дайсадай добтолгоһоо хамгаалдаг байгаа. «Большевик» журнал болбол бүхы коммунистнуудые, партийна кадрнуудые соёл сурталай талаар хатуужуулан, социализмын илалтын түлөө сусаршагүй тэмсэлшэд байхаар хүмүүжүүлдэг бэлэй.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ «Большевик» журнал болбол пушка, танк болон самолёдуудтай хамта Совет Арми болон Флодой, тэдэнэй партийна организацинуудай, политическэ эмхи зургаануудай хүсэтэ зэбсэгынь байжа байһан юм. Фашистска байгуулалтада оробол манай гүрэнэй болон ниитын байгуулалтын мянга түмэ дахин бүлюу һайн байһаниинь «Большевик» журнал дотор харуулагдадаг һэн. Дайн болон эб найрамдал тухай асуудалнуудаар марксистско-ленинскэ һургаалые журнал арад түмэнэй, манай сэрэгүүдэй дунда тараадаг бэлэй. Гадна националь-социализмын, фашизмын хүн түрэлтэндэ харша расистска, үндэһэ яһанай илгаа гаргаһан үзэлые балшыса сохин, арадуудай хоорондохи эб найрамдалай, интернационализмын үзэлые журнал аршалан хамгаалаа.

«Большевик» журналай дайшалхы статьянууд һилалтадаа батаар этигэн найдахадань, Эхэ орондоо, Коммунис партидаа түрбэлгүй ехэ дуратай болоходонь, фашистска нохосуудые үзэн ядадаг болоходонь манай сэрэгшэдые уряалдаг, зоригжуулдаг бэлэй. Энэнь армиин большевигүүдэй, бүхы сэрэгшэдэй добтолгоёо бүри шангадхахадань, урагшаа улам шуумгайгаар дабшахадань туһалдаг һэн.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай илалта түгэлдэрөөр дүүрэһэнэй һүүлээр совет арад хадаа дайнай үедэ арадайнгаа һандарһан ажахые һэргээн бодхоохын, дам саашань хүгжөөн дэбжээхын түлөө шэн зоригто тэмсэлдэ Коммунис партиингаа хүтэлбэри доро жагсаа һэн. Энэ үедэ «Большевик» журнал урдынхидаал мэтэ партитаяа, арадтаяа хамта социалис байгуулалтын түрүү зэргэдэ ябалсажа, олон түмэниие эршэтэ ажалда уряалжа ябаа.

Дайнай һүүлээрхи үедэ «Большевик» журнал болбол социализмһаа коммунизмда дамжан оролгын асуудалнуудаар, социализмын дэлхэйн системэ тухай, арадай демократиин оронуудай социалис шатада дамжан оролго тухай, национально-сүлөөрэлгын тэмсэл тухай болон бусад асуудалнуудаар теоретическэ статьянуудые толилдог байгаа. Энэнь гансашье манай кадрнуудые теоретическэ талаар зэбсэглэһэн бэшэ, харин һая тогтоһон арадай демократическа оронуудай гүрэнэй болон партийна аппарадта хүдэлэгшэ кадрнуудта, тэндэхи коммунистнуудта теоретическэ болон бодото ехэ туһаламжа хүргэһэн байха юм.

1952 ондо манай партиин XIX съезд болоһон байба. Тус съезд дээрэ совет арадай тэмсэлэй болон илалтануудай дүнгүүд гаргагдаһан, коммунис обществодо дамжан орохын тула оронойнай урагшаа дабшаха программа хараалагдаһан байха юм. Тон шухала бусад асуудалнуудай хажуугаар партиин XIX съезд ВКП(б)-гэй Уставые хубилгаха тухай асуудал хаража үзөөд, Советскэ Союзай коммунис партиин шэнэ Устав баталһан байгаа. Энэ асуудалаар элидхэл нүхэр Н. С. Хрущев хээ һэн. Тэрэ съезд дээрэ партиин нэрые хубилгаха тухай тогтоол абтаһан юм. XIX съездһээ хойшо манай парти «Советскэ Союзай Коммунис парти» гэжэ нэрэтэй болонхой. Энээнтэй дашарамдуулан 1952 оной ноябрьһаа хойшо «Большевик» журнал «Коммунист» гэжэ нэрэтэйгээр гарадаг болоо һэн.

Манай ороной коммунис общество дэлгэрэнгы үргэнөөр байгуулжа эхилһэн һүүлэй арбан жэлэй турша соо КПСС-эй Центральна Комитедэй орган—«Коммунист» журнал партиин XX, XXI, XXII съезднүүдэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые үндэһэ болгон, коммунис байгуулалтын теори болон практикын асуудалнуудаар олон статья, консультацинуудые толиһон байна. «Коммунист» журнал хадаа марксистско-ленинскэ һургаалай арюун сэбэр байлгые элдэб эсын ревизионистнуудай добтолгоһоо эрид сэхээр хамгаална. Тиихэ зуураа, капитализмһаа социализмда оролгын замууд, дайн, эб найрамдал болон эбтэйгээр зэргэ оршон байлга, бүгэдэ арадай парти, бүгэдэ арад[…] дэлхэйн социалис систем[…] нально-сүлөөрэлгын хүдэл[…] мэтын асуудалнуудаар ко[…] лон хүдэлмэришэнэй па[…] һаналаа нэгэдэн зохёоһо[…] болон хараа шугамые ре[…] нуудай шүүмжэлэл добтол[…] гаална.

Мүнөө манай парти […] промышленность түргэнөөр[…] хүгжөөхэ, хүдөө ажахые […] хүсэтэйгөөр хүгжөөхэ ас[…] программа хараалаад […] байна.

Тиимэһээ, «Коммунист» […] уншагшадта туһаламжа […] экономическа асуудалнууд[…] тьянуудые номерһоо ном[…] лилно. Һүүлэй үеын стат[…] нэрлээдшье гараял даа. […] низмын материально-т[…] бааза болон арадай ажахы[…] ци», «Гээгдэнги колхозууд[…] номико хүгжөөн дэбжээлгы[…] асуудалнууд», «Химическэ […] ленностиие нютаг нютагт[…] хубаарилан бариха» гэхэ […]

«Коммунист» журналда […] ческа бүлэгһөө гадна, соё[…] лай, эрдэм наукын, уласх[…] байдалай, уласхоорондын […] хүдэлөөнэй, уншагшадай […] критикэ болон библиографи[…] гүүд бии. Тэдэ бүлэгүү[…] журналай уншагшад стать[…] сультаци, асуудалнуудта […] справка гэхэ мэтые оложо, һонирходог байна.

Марксизм-ленинизмын […] сурталые олониитын дунда […] дэлгэрүүлжэ, манай парти[…] шалхы зэбсэг болоһон «Ком[…] журнал советскэ коммунист[…] бүхы совет арадай һони[…] дуратай журналынь болонх[…]

Д. ЛОБ[…]
КПСС-эй обкомой Полит[…] гэгээрэлэй бай[…] консул[…]

ФОТО РЕПОРТАЖ

Панелеэр гэр барина

Республикымнай ниислэл—Улаан-Үдын түхэл шарай үдэр ерэхэ бүри хубилна. Үдэ мүрэнэй урда бэеын Октябрьска райондо ябаһан хүн бүхэн эндэ олон дабхар гэрнүүдэй зэлэ татан жэрылдэжэ байхые харахадаа ехээр һонирходог, баясадагшье байха. Хайшаашье харахада сайбар сагаан шулуун гэрнүүдэй орой дээгүүр адар томо кранууд архайлдана....

Һаяхан бидэ барилгын нэгэ ехэхэн талмай дээрэ хүрэжэ ерэбэбди. Эндэ томо гэгшын панельнүүдые, бүхэли ханануудые хабсаргаад, хоёр гэр бодхоогдожо байба. Тэрэ панельдэнь сонхын рама, үүдэн хуу баран һуулгагданхай. Ондоогоор хэлэхэдэ, гэрэй нэгэ квартирын бүхэли хана заводто бэлэн болгогдоод, тусхай машинаар асарагдана (1-дэхи зураг). Иимэ хананууд, пол, потолок цементээр шудхагдаад, барилгын талмайда асарагдана. Хирпиисээр барилга хэжэ байһанда орходоо хэды амар болооб. Тэдэ бэлэн ханануудые зүбөөр хабсаргаад лэ, бүхэ гэгшээр гагнажал орхихо хэрэгтэй.

—Ехэ панелеэр гэр барихада ямар байнаб, —гээд бригадир Виктор Семенович Натальинһаа асуубабди.

—Ажалнай хүнгэн болоо. Урдань хэдэн мянга, миллион хирпиисэ няажа, нэгэ гэр бодхоодог байгаабди. Мүнөө ехэ амар. гансал хабсаргаха, гагнахаял мэдэ,—гээд бригадир хөөрэнэ.—Мүнөө бидэнэрэй мэргэжэлшье ондоо болоо, шулуушад байһанаа барандаа хабсаргагшад, электрогагнууршад болонхойбди.

Үнэхөөрөө баригшадай ажалда ехэ хубилалта болоо. Бар хүсөөр хэгдэдэг ажал үгы болоо. Ажалай бүтээсые ехээр дээшэлүүлхэ арга олдоно. Түрүүшын энэ үедэ нүхэр Натальинай бригада шэнэ барилгын технологи хүсэд шудалаашьегүй һаа, саашадаа ехэ амжалта туйлахаа байһандань хүсэд найдагдана.

Тус бригадада 15 хүн хүдэлдэг. Тэдэнэр шулуушад байһанаа мүнөө хабсаргагшад, электрогагнууршад, крановщигууд болоод, хоёр гэрэй барилгые 1 һара соо дүүргэхэ зорилготойгоор ажаллана.

Бригадын ажал хэрэг[…] хайнь ойр зуурхана хөөрэ[…] һөөр байтарнай кранай үлгү[…] тэ шагтагалагдаһан томо […] нель баригдажа байһан гэр[…] 3-дахи дабхарта хүргэгд[…] (2-дохи зураг).

Ханые тон тэгшээр. һу[…] дань яб байса хоноохо хэрэг[…] Барилгашад-хабсаргагшад […] Кузьмин, Николай Унаг[…] Алексей Ступин гэгшэд […] наринаар тааруулан бүхэ[…] Һүүлээрнь электрогагнуур[…] Александр Варнаков (3-д[…] зураг) мүнөөхи гурбан хаб[…] гагшадай һуулгаһан хананууд[…] бэе бэетэйнь холболдуулан, […] нажал мэдэнэ...

Энээхэн нэгэ комнатын ха[…] юрын хирпиисээр бодхоохо[…] лоо һаа, хэды шэнээн саг, […] ехэ худхамал шабар хэрэг[…] болохо байгааб. Панель хэ[…] лэһэнэй ашаар байрын гэр[…] дэй барилгые ехээр түргэд[…] арга олдоо.

А. МАНТАЕ[В]
Фотонь автор[…]

КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй шиидхэбэри бэелүүлэн

ХУУШАНАЙХЯАРАА ХҮДЭЛЖЭ, ХОЛО ОШОГДОХОГҮЙ

Суута Светличныендэ айлшалжа ерээд байхадаа

Е. ПАВЛОВ, Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой механизатор-свёклошон.

ОНСО ШЭНЭ, түрүү онол арга хэрэглэжэ, саахарай свёклын үндэр баян ургаса абадаг Кубаниин суута механизатор, Социалис Ажалай Герой Владимир Светличный тухай дуулаагүй, уншаагүй хүн үсөөн ёһотой.

Нүхэр Светличный орон дотор эгээн түрүүшынхеэ свёкло ургуулгада машина, техникын хүсэ үргэнөөр хэрэглэжэ, энэ ургамалые элбэг ехээр аад, тон хямда сэнтэйгээр абадаг болохо харгы нээһэн байна. Жэшээлхэдэ, 1961 ондо га бүриһөө 350 центнер свёкло ургуулжа, тэрэнэйнгээ центнер бүхэндэ 13,4 минута саг гаргашалаа. Абтаһан свёклынь центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэн 39 мүнгэтэ болоо һэн. Нёдондо сагай уларилай таарамжагүй байһан жэлдэ Светличнын звеногойхид 6 хүн хүдэлжэ, 170 гектарай га бүриһөө дунда зэргээр 267 центнер ургаса абаа гэхэ гү, али хүн бүхэн 7565 центнер свёкло ургуулаа бшуу. Ондоогоор хэлэбэл, центнер свёкло ургуулгада 9,2 минута гараа. Мүн тэрэнэйнь центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэн 48 мүнгэтэ болоод, бүхыдөө 90 мянган түхэригэй олзо оруулаа.

Тэрэмнай ондоо тусгаар эди шэди гаргажа, ямар нэгэн «нюуса» онол арга хэрэглээд, свёклын үндэр баян ургаса абана бэшэ. Гансал оньһон хүсэтэ машина, техникэ һайнаар хэрэглэжэ, эрдэм ухаанай туйлалтануудые ажалдаа шадамараар нэбтэрүүлэн, үнэн зүрхэнһөө оролдоһоной ашаар свёкло элбэг ехээр, хямда сэнтэйгээршье ургуулна. Тэдэнэр свёкло тариха, ургасынь хойноһоо харууһалха, үтэгжүүлхэ, уһалха, хуряажа абаха гэхэ мэтэ бүхы хүдэлмэриие машинын хүсөөр бүтээдэг.

ТЭЭСГЭН ЭНЭ оной январиин һүүл багаар бидэ, Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин ажахынуудһаа хэдэн хүн Кубань ошоод, Владимир Андреевич Светличный гэгшэтэй уулзажа, ажал хүдэлмэритэйнь танилсажа ерээ һэмди.

Энэ суута солото механизаторай ажалай дүй дүршэлһөө манай эндэ таарахаар ямар тиимэ һонирхолтой зүйл олоо, хараа гээшэбибди?

Хэнэйшье мэдэһээр дулаан уларилтай Кубань болон манай эндэхи шэмэрүүн хүйтэн Сибириин Буряад орон хоёрые жэшэхээр бэшэ юм бэзэ. Тиигэбэшье нүхэр Светличнын звеногойхидой дүй дүршэл, онол аргые бодото зүбөөр хэрэглэжэ, ёһотой һайнаар хүдэлгөө һаа, манай эндэшье саахарай свёкло ехээр, гаргаша багатайгааршье ургуулжа болохо. Жэшээлхэдэ, колхозоймнай зарим свёклошод мүнөөшье гектарай 210—230 центнер хүрэтэр свёкло ургуулна. Теэд энээндэмнай туйлай ехэ хүсэн, ажал, мүнгэ зөөри гаргагдажа, абтаһан свёклыншье өөрынь үнэ сэн ехэ болоно.

Манай звеногой нёдондоной дүн абаад үзэе. Бүхыдөө 103 гектар газарһаа га бүриин 122 центнер ургаса абтаа гэхэ гү, али бүхыдөө 16 мянга шахуу центнер свёкло тушаагдаа. Свёклын центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэн аяар 4 түхэригэй болоо. Ондоогоор хэлэбэл тэрэнэймнай центнерынь нүхэр Светличнын звеногойхидо орходоо 10 дахин үнэтэй болоо бшуу. Мүн баһа нэгэ иимэ жэшээ харуулаябди. Светличнын звеногой гэшүүн бүхэн 7665 центнер свёкло ургуулжа тушаахада, бидэнэр тус тустаа миил 150 центнер абаһан болонобди.

ИИМЭ ГЭЭГДЭНГИ түлюур байдалые саашадаа тэсэжэ болохо аал? Үгы. Мүнөө хүдөө ажахые улам хүсэтэйгөөр, аша үрэ ехэтэйгээр хүгжөөхын тула эдеэ хоолой зүйл, мүн бусадшье продукци элбэгээр аад, хямда сэнтэйгээр, гаргаша багатайгаар абажа һураха гээшэ гол шухала гэжэ парти, правительствамнай тоолоно.

Теэд манай эндэ свёклын ургаса багаар абтахынгаа хажуугаар, яахадаа тэрэнэймнай өөрынь үнэ сэн хэтэрхы ехэ болоно гээшэб?

Нэн түрүүн энэ үнэтэ ургамал ургуулгада, машина, техникын хүсэн мүртэй хэрэглэгдэнэгүй, ехэнхи ажал гараар лэ хэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, саахарай свёклын ургажа байхада, гансашье манай колхоздо бэшэ, эндэхи бусад ажахынуудта тарялан дээрэ хэдэн зуун эхэнэр гарашанхай, бүртаг үбһэ сэбэрлэжэ, үлүү эшэ набшынь шэнгэрүүлжэ, хөөрсэгэнэлдэжэ байдаг бшуу. Намар ургаса хуряалгын үедэ свёклоёо баһал гараар суглуулжа, хутагаар отолон сэбэрлэнэ.

Эдэ мэтэһээл тэрэнэй өөрынь үнэ сэн тон ехэ болоно. Гадна гараар галхижа хэды газаршье хороогдохоб даа. Тиимэһээ ургаса хаһа сагтаа ёһоор харууһалагданагүй. Энээнһээ уламжалан свёклошье һанаһанда хүрэмэ ехээр абтанагүй.

Теэд энээниие усадхажа, свёкло гаргаша багатайгаар аад, элбэг ехээр ургуулхын тула юу хэхэ ёһотой болонобибди?

Байгша ондо бидэ бүхы гол хүдэлмэрэе машина, техникээр хээд, нүхэр Светличнын жэшээгээр түрүүшынхеэ 35 гектар дээрэ нэгэшье гар ажал хэрэглэнгүйгөөр свёкло ургуулаад туршахамнай. Мүн хажуудань үшөө 100 гектарта свёклошодые байлгаад, ехэнхи ажалыень машинын хүсөөр хэхэбди. Харин энэ дүй дүршэлые һайнаар шудалан, саашадаа гар ажал хэрэглэнгүй имагтал машина, техникын хүсөөр свёкло ургуулжа һураха һанаатайбди. Мүнөө свёкло тариха «СКНР-12» түхэлэй сеялкэ, ургасын зурууд хоорондохиие элдүүрилхэ культиватор, хүрьһэ жэгдэлхэ тусгаар шлейф-борной, сеткэтэй борной, минеральна үтэгжүүлгэ оруулха, хоро сасаха түхеэрэлгэнүүд, свёкло хуряаха «СКН-2» комбайн гэхэ мэтэ техникэтэйбди. Энэмнай үшөөл бага ааб даа. Мүн байра дээрээ тойруулаад, 100 метр хүрэтэр уһа сасажа уһалха түхеэрэлгэ энэ жэлдэ худалдажа абтаа.

ЭДЭ МАШИНА, түхеэрэлгэнүүдээ һайнаар, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэжэ шадабал, гар ажал ехэ хэрэглэнгүй, свёкло гаргаша багатайгаар ургуулха арга яһала бии. Гэхэтэй хамта, баһал хэрэгтэй машина, түхеэрэлгэнүүдээр дутамаг, гербицид-хоро гэхэ мэтын үгы байһан дээрэһээ звенодо хүнүүдые бүри үсөөн болгохо үшөөл аргагүй байнабди.

Хямда сэнтэй свёкло элбэгээр ургуулха гэбэл, звеное бүхы шухала […] никэ, зэмсэг, минеральна үтэгжүү[…] элбэг хоро гэхэ мэтээр гүйсэд ха[…] ёһотой. Энэ талаар республикын, үйлэдбэр[…] управлениишье хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэл[…] һайса бодомжолхо, манда туһалхашье бэзэ г[…] найдагдана. Тэрээнгүйгөөр бидэ энээниие бэе[…] бэелүүлжэ шадахагүйбди.

Суута свёклошодой дүй дүршэлһөө манда […] юуниинь онсо һонирхолтой гээшэб?

Манай эндэ газар намар хахалһан аад, х[…] хабарынь тарихынгаа урда тэрэнээ дахин эл[…] рилхэ баатай болодог. Юуб гэхэдэ, тэрэниие […] мартаа, үбэлдөө үхэр мал гэшхэжэ, жалы […] болгожорхино ха юм.

—Намар хахалһан газар хабар дахин эл[…] рилжэ, хүрьһэнэйнгөө шииг нойто ехээр […] гээшэт. Хаташаһан газартатнай бүртаг үбһэн […] ехэ ургана. Харин бидэ ургасын хуряагдам[…] таряалангдаа лущени хэжэ, бүртаг үбһыень с[…] лээд, гүнзэгыгөөр хахалжа, хүрьһыень жэг[…] дэгбди. Мүн нэгэ мүһэн тэндээ минеральна ү[…] жүүлгэ оруулдагбди. Газарайнгаа хүрьһэ м[…] гэшхүүлэнгүй, зөөлэхэн байлгаад, хойто х[…] рынь борнойлоод лэ таридагбди,—гэжэ н[…] Светличный хөөрэнэ.

Энэнь тон зүб. Газараа оло дахин элдүүри[…] хүрьһыень хатаажархидаг заншалаа боли[…] ёһотойбди. Тиихэдэ кубаниинхид свёклын бү[…] үбһые гербицид хороор үгы хэдэг байна. Би[…] баһал саашадаа гербицидгүйгөөр бүртаг үб[…] тэй бодотоор тэмсэжэ шадахагүймнай элитэ. […]

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, свёкло һайнаар ургу[…] тэрэнһээ олзо доход ехээр абаха гээ һаа, […] гоё гоёор хөөрэлдөөд, ехэ ехэ түсэб даабари […] бяад, бодото ажал хээгүй һаамнай, энэ […] урагшаа ябахагүй.

...ниискэ шанда зууршалагдаһан кандидадууд хүдэлмэришэдтэ айлшалба

...ЕРБАЙДЖАНАЙ ССР. Азербайджанай ССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагшад скульп...ууд Т. Мамедов болон О. Эльдаровай нэрэнүүд республика дотороо һайн мэдээжэ болонхой. Тэдэ...зохёолнууд Бакугай, Сумгаидай үйлсэнүүд болон талмайнуудые шэмэглэдэг. Тэдэнэй һүүлшын ...эринүүдэй нэгэн — Азербайджанай агууехэ поэт, оюун ухаатан Физулиин памятник 1964 ондо ...искэ шан олгохын тулада зууршалагдаһан байна. Т. Мамедов, О. Эльдаров Сумгаидай синтетиче...каучугай, Ленинэй нэрэмжэтэ трубопрокатна заводуудай хүдэлмэришэдтэ айлшалһан байна. Тэдэ...зохёохы хүдэлмэриингөө түсэб тухай хүдэлмэришэдтэ хөөрэжэ үгөө. Совет засаг тогтоолгодонь ...айджанай ажалшадта туһаламжа үзүүлһэн XI-дэхи Улаан-Армиин хүндэлэлдэ зорюулагдаһан монументые скульпторнууд мүнөө байгуулжа оронхой. Зураг дээрэ: Токай Мамедов синтетическэ каучугай ...ой хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Коми АССР-эй Министрнүүдэй Совөдэй Түрүүлэгшэ Павел БЕЗНОСОВ хөөрэнэ

ШЭНЭЛЭГДЭҺЭН НЮТАГ

Хара алтатай республика. Нүүрһээр элбэг газар. Хойто зүгэй баян үнэр нютаг... Комиин Автономито Совет Социалис Республикада хабаадаха эдэ бүгэдэ сэгнэлтэ дэмы хэлэгдэдэгүй юм. Саһаар бүрхэгдэһэн Уураал шадарай эндэхи тайга соо нефть болон газ малтажа абана. Печорын нүүрһэнэй уурхай Хойто зүгэй Донбасс боложо байна. Ой модоной химишье ургашаа зорин дабшана. Тиихэдэ хэр угһаа хойшо оро үдхэдэг, ан гүрөөһэ агнадаг ажал ягааб?..

Коми АССР-эй Министрнүүдэй Совөдэй түрүүлэгшэ Павел Безносовтой АПН-эй корреспондент Сыктывкарта уулзаад, республикынгаа мүнөөнэй байдал тухай, ерээдүй хүгжэлтэ тухай хөөрэжэ үгэхые гуйһан байгаа.

Павел Безносов 41 наһатай. Тэрэ коми-таряашанай бүлэ соо түрэһэн юм. Тиигэжэ колхозник боложо, ажалай замда гараа һэн. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай харгыгаар ябажа гараһан солдат юм.

Өөрынгөө газар нютагта дуратай, хүн болгондол адли, Министрнүүдэй Совөдэй Түрүүлэгшэ тиимэ гэшэгүй олон тоо, баримтануудые дурдажа байгаад, хөөрэжэ эхилээ. Мүнөө республика дотороо бүтээн гаргагдаг бүхы продукциин 550 миллион гаран түхэригтэ болоно. Тэрэнь 1913 онойхиһоо 131 дахин ехэ болохо эшэтэй.

Комидо юугээр хүрэжэ ерэбэт? —гээд Павел Безносов һонирхобо. Намайе түмэр харгыгаар ерээ гэжэ мэдэхэдээ:— шал бетон хоёроор бүтээгдэһэн ордон-вокзалнай хэр зааргын байнаб?—гэжэ асууба. Мэнэ һаяхан нээгдэһэн аэровокзал бүринье ехээр һонирхомоор. Республикын нииһлэлдэ Москвоһаа, Ленинградһаа, Кировһоо, Свердловскһоо хүнүүд үдэр бүридэ самолёдоор нииһэжэ ерэдэг. Тиигээд республикынгаа элдэб газар нютагуудта ошохоёо час бүхэндэ шахуу самолёдууд мордоно. Энэмнай бүри һаяхан болотор оро гүрөөһэ унажа ябадаг газарта болоно ха юм.

Министрнүүдэй Совөдэй Түрүүлэгшэ столой саанаһаа бодоод, соно тээшэ ошоно. Тэндэһээ СССР-эй эрдэмэй Академиин таһаг, гүрэнэй багшанарай институт альган дээрэ байһандал, эли тодоор харагдана. Тиигээд мүнөө республика дотороо эрдэм һургуулиин дэлгэржэ байһан тухай хөөрөөн эхилбэ.

— Байза, эдэ бүгэдэ тухай захаһаань гэшхүүлэн хэлэхэдэ, дээрэ байгаа бэшэ гү? Тиихэдээ урданай сагайхиһаа эхилхэдэ яаха юм?

— Зүб даа. Хамаг юумэ сасуулжа харахада, ойлгосотой, һонор болодог,—гээд нүхэр Безносов зүбшөөнэ. Һүүлдэрнь, Октябриин революциһаа бүри урид хэблэгдэһэн Брокгауз, Ефрон гэгшэдэй энциклопедиин словарь стол дээрэнь бии болоно. Тэндэ Россин хойто талын, Вологдаһаа хойшохи хүйтэн газар нютаг тухай хэлэгдэнэ. Арай гэжэ ойлгогдохоор бишыхан толбо табижа тэмдэглэгдэһэн Усть-Сысольск гэхэ гү, али мүнөө тус республикын нииһлэл хото болоһон Сыктывкар харагдана. Усть-Цильма, Ижма гэхэ мэтын нэрэ хэдэн хуушанай тосхонууд бии... Тэд мүнөө Коми АССР-эй индустриин хүсые харуулһан Княж-Погост, Микунь, Сосногорск, Ухта, Печоро, Инта, Воркута гэжэ нэрэтэй хэдэн зуугаад мянган хүн зоной һуудаг хото городууд, хүдэлмэришэдэй поселогууд хаана гээшэб? Эдэмнай революциин урда тээхи карта дээрэ байгаагүй.

Коми АССР гээшэ хахад миллион шахуу дүрбэлжэн метр газар эзэлнэ, тэрэнь Голланди, Бельги, Дани, Люксембург болон Щвейцариин бултанайнь газарһаа гурба дахин ехэ болоно,—гэжэ нүхэр Безносов хэлэнэ. Тиихэ хоорондонь, би тэрэ хуушанай ном сооһоо тоо мэдээнүүдые буулгажа бэшэбэб:

«Байгаалиин эрхэ байдалай дошхон шэрүүн дээрэһээ энэ хооһон хубхай газарта хүнүүд нүүжэ ерэхэ дурагүй. Жэшээнь, 1908 ондо бэшэ ондоо губернинүүдһээ оройдоо 15 хүн нүүжэ ерээ. Тиихэ зуураа, тэрэ жэлдэ эндэһээ 70 хүн нүүжэ ошоо. Эмнэлгын туһаламжа үзүүлхэ ябадал үгы шахуу байна». Печорын хизаар нютагые түбэй губернинүүдтэй түмэр харгыгаар нэгэдүүлхэ гэһэн дурадхал тухай юун гэжэ хэлэгдэнэб гэхэдэ, «экономическа талаар шухала удхатай бэшэ. Тиигээд тэрэ түмэр харгы бариха болоо һаа, хүн зонгүй хойто зүгэй хооһон дайдаар үнтэржэ тараха юм».

Министрнүүдэй Совөдэй Түрүүлэгшэ энээн тушаа юун гэжэ хэлэнэб гэхэдэ:

— Түмэр харгыһаа эхилээ. Тэрэнэй барилга тон богонихон болзор соо хэгдэжэ, түрүүшын эшелон 1941 оной декабрь соо ябажа гараһан юм. Тиихэдээ Котласһаа эхи абажа, бүхы республика соогуураа 1200 километр ута газарта харгы табигдаа һэн. Печорын түмэр замай һүүлшын станци Карска далайһаа хоёр зуугаад километр зайтай байдаг.

Хойто зүгтэмнай мүнөө тиимэ хооһон хубхай газар байхаа болёо. Тэндэ нүүрһэнэй шахтанууд, нефть малтаха газарнууд, оро үдхадаг совхозууд, гол мүрэнэй портнууд дэлгэрэнхэй. Ой тайга соогуур модо отолжо бэлдэдэг онһожоруулагдаһан ажахынууд бии.

Комиин республика нүүрһэ, нефть, эһэ, фанера, бэлэн гарнууд, хүрөөдэмэл модо, загаһа, ангай арһа, шубуунай мяха гэхэ мэтын өөрынгөө продукциие СССР-эй бусад экономическа районуудһаа гадна, мүн хилын саанахи олон оронуудта эльгээдэг болоо.

Бүхы Совет ороной газар нютагуудһаа олон мянган хүнүүд, илангаяа залуушуул, Комидо ажаллахаяа ерэнэ. Эндэхи хүн зоной тоо һүүлэй хорин жэл соо хахад миллионһоо үлүүтээр нэмэбэ.

Революциин урда тээ коми зондо өөрын бэшэг, үндэһэн һургуули гэжэ байгаагүй юм. Мүнөө ниитэ һуралсалай 900 һургуулида, мүн тэрэшэлэн хүдэлмэришэн болон хүдөөгэй залуушуулай үдэшын һургуулида 170 мянган хүн һурана. Республика доторнай 16 тусхай дунда болон дээдэ һургуули, 12 эрдэм-шэнжэлэлгын эмхи зургаанууд бии болонхой.

Гэгээрэл болбосоролой эмхи зургаанууд олошорбо. Жэшээнь, гурбан театр, филармони, 600 гаран клуб, мүн тэды шэнээн библиотекэ, 3 музей байгуулагдаа. 16 газетэ гарана. Хүн зоной 10 мянга бүридэнь 19 врач хүртэнэ. Энэмнай Америкэ, Франци, Англи, Япон мэтын гүрэнэйхиһөө олон болоно.

Манай республикын тайхамшагта хүнүүд тухай ехэ юумэ хөөрэхэ дуран хүрэнэ,—гээд Министрнүүдэй Совөдэй Түрүүлэгшэ үргэлжэлүүлнэ. — Зүгөөр, мүнөөдэрэй хөөрэлдөөндэ тэрэниие багтаахын аргагүй болохонь. Ажалша хүнүүд тухай манайда номуудые бэшэдэг, кинофильмнүүдые гаргадаг байна. Республика доторнай Поелдино гэжэ миил юрын тосхон бии юм. Теэд тэндэһээ 11 эрдэмтэд ургажа гараа. Энээн тухай кино гаргахаяа байна. Комидо түрэһэн эхэнэрнүүд уян нугархай хатар нааданда һураад, мүнөө республикынгаа хүгжэмэй театрай сценэ дээрэ «Эсмиральда» балетдэ наадажа байдаг. Үндэһэн уран зохёол улам хүгжэнэ.

Совмиин түрүүлэгшэ Комиин эхэнэрнүүд тухай угаа ихаг илдамаар хөөрэнэ. Урдань эрхэ сүлөөгүй, барга харанхы ябаһан тэдэнэр мүнөө гүрэн-түрын, ажахын болон сөөл гэгээрэлэй ажал хэрэгтэ эршэмтэйгээр хабаадалсана. Диплом абаһан мэргэжэлтэнүүдэй дунда 61 хубинь эхэнэрнүүд болоно гэжэ хэлэхэдэ ойлгосотой болохо бэзэ. «Комистрой» трестын хүдэлмэришэн Анна Авраамова, «Власть Советов» колхозой һаалишан Пелагея Вадейская, «Усть-Вымский» совхозой бригадир Лидия Одинцова, багша Раиса Куштанова, агроном Нина Уляшева гэгшэд СССР-эй болон РСФСР-эй Верховно Совөдүүдтэ һунгагданхай. 3400 эхэнэр нютагай Совөдүүдэй депутадууд юм.

— Совет засагай тогтоһонһоо хойшо газар нютагайнгаа шэнэлэгдэһэн тухай хөөрэжэ үгөөб. Тиигэжэ мүнөө ерээдүйн түсэб хара тухай тобшоор хэлэхэмни.

Республика доторнай шэнэ барилганууд хаана-яанагүй хэгдэнэ. Жэшээнь, Жешартскын фанерна заводой болон Княж-погостын модо хүрөөдэхэ-дархалха комбинадай барилганууд дүүрэжэ дүтэлөө. Энэ жэлдэ, мүн ерэхэ жэлдэшье нүүрһэ малтаха 2,8 миллион тоннор, модо шарлага 2,8 миллион кубометрээр, фанера гаргалга 52 мянган кубометрээр нэмэхэ юм. Баһа, машина бүтээдэг, металл үйлэдбэрилдэг промышленность, барилгын индустриин, барилгын хэрэгсэлнүүдые гаргаха предприятинууд саашадаа ургаха байна. Томохон цементнэ завод, 4 миллион гаран киловатт хүсэтэй электростанцинуудай барилга хэгдэхэ юм. Шулуун болон калийна дабһа малтажа абалга нэмэхэ,

Мүн хүнгэн болон эдеэ хоолой промышленностиин предприятинууд продукци ехээр гаргадаг болохонь. Печоро болон Вычегда мүрэнүүдые Каспиин далайда шудхадаг болгохо һанаашалга бии. Урдань хооһон дүлии хэбтэһэн хойто зүгэй газар нютат тухай хөөрэлдэжэ байхадаа, совет засагай тогтоһоной һүүлээр, Владимир Ильич Ленинэй хэлэһэн үгэнүүд ээлүүдгүй һанаанда ороодхино.

«РСФСР-эй карта хараад үзэгты. Вологдаһаа хойшолоод, Ростов-на-Дону болон Саратовһаа зуулаад, Оренбургһаа, Омскһоо урагшаа, Томскһоо хойшолоод хэдэн арбаад ехэ гэгшын культурна гүрэнүүдэй багтахаар захагүй үргэн тала дайда нэмжынэ гээшэб. Эдэ бүхы хээрэ талада хуушанай бүдүүлиг, барга харанхы болон ёһотойл зэрлиг байдал дэлгэрэнхэй».

— Тиимэ байгаа һэн,—гээд Министрнүүдэй Совөдэй Түрүүлэгшэ хөөрөөгөө дүүргэнэ.—Мүнөө Вологдаһаа хойшолоод шэнэлэгдэһэн газар нютагтай болообди. Комиин арад зон Советскэ Союзай бүхы аха дүү арадуудтай гар гарһаа барилсан ябажа, шэнэ ажаһуудал түхеэрнэ, өөрынгөө республикын ажахын болон соёл гэгээрэлэй мандахын түлөө оролдоно.

Николай ГРИБНОВ,
АПН-эй корреспондент.

...ОЁ ҺАЙХАНИИЕ ДУРЛАХА, ШУДАЛХАНЬ ЭДИР НАҺАНҺАА...

...ондо жэл Баргажанай аймагта ...ай 8 жэлэй һургуули нээгдэ... Тэндэхи Ленинэй нэрэмжэтэ ...хид өөһэдынгөө хүсөөр һур... шэнэ байшан ууралаар ду...иа аргатайгаар барижа, оло...йшаалда хүртэһэн байха.

...ехэ сонхонуудаар яларан, ...дунда тобойжо гоё һайха...эгдэн байгаа энэ һургуулида ...450 шахуу һурагшанар эрдэм шудалнад. Тэдэнэр һуралсал...һаар, эрхимээр һураха гэһэн ...зорилготой.

...элнүүдэй һүүлээр сүлөө са...оходо һурагша бүхэндэ шэнэ ...юумэнүүдые мэдэхэ, шудалха ...нь хүрэдэг гээшэ.

...ѳһөө һургуулида хэдэ хэдэн ...олтой кружогууд эмхидхэгдэн...үхэ болон хизаар дайдаяа шэн...ын һургуулиин музей бии ...рбээ класс бүхэндэ нэгэ нэгэ ...бии гэжэ тоолоо һаа, зур... «А» класста аяар хоёр кру...муровска команда ажалладаг ...Мүн шүлэг зохёохо дуратай... бүлгэм эмхидхээ, эндэнь ...эссайшье һурагшанар өрол... Тэдэнэр «Одон» гэһэн гаршаг...р ханын газетэ гаргадаг, өөһэ... бэшэһэн шүлэгүүдые толил...шэ. Шүлэг зохёолой ёһо гу...хай Долгор Будаевна Ринчино...бүүдтэ ходо хөөрэжэ байдаг.

Февраль һарын эхеэр һургуулиин үхибүүдтэ Буряадай поэдүүд, уран зохёолшод Балдано, Ангабаев, Щитов, Бадаев, Улзытуев гэгшэд айлшалжа ерэһэн байха юм. Эхилэн шүлэг бэшэжэ туршаашад: Иннокентий Раднаев, Владимир Цыремпилов, Эрдыни Доржиев болон бусад һурагшанар поэт Дондок Улзытуевтай хөөрэлдэжэ, һонирхолтой хэшээл һургаал шагнажа, шүлэгэй хайшан гээд бэшэгдэдэгыень мэдэхэ, ойлгохо болоо. Буряадай уран зохёолшодой холбооной түрүүлэгшэ Н. Г. Балдано Барханай найман жэлэй һургуулида Буряад зохёолшодой номуудай библиотечкэ буряад номой фондһоо эльгээхэбди гэжэ һурагшанарые ехэ баярлуулаа.

Зургаадахи «А» класста искусствада дуратайшуулай кружок мүн баһа Долгор Будаевнагай хүтэлбэрилгэ доро ажаллана. Һурагшанар эндэ СССР-эй арадай артистнууд Цыдынжапов, Линховоин, Сахьянова гэгшэдэй ажал ябуулга тухай һонирхолтой хөөрэлдөө үнгэргэхэһөө гадна, тэдэнэртэй бэшэг бэшэлсэхэ, танилсаха, һургуулидаа уриха гэһэн хүсэлэнтэйнүүд. Энэ кружогойхид оло олон концертдэ хабаадалсадаг байха юм. Харганын хонишодой, Хонхиныи малшадай, Эльһэнэй ажалшадай урда шэнэ шэнэ дуунуудые дууладаг, шүлэгүүдые уншадаг, ямар нэгэ пьесэһээ хэһэг харуулдаг.

Хүгжэмэй кружогто арбаад һурагшанар хүгжэмэй грамота шудалжа, нотоор, фортепиано дээрэ наадаха шадалтай боложо байна. Энэ кружогые Василий Эрдынеевич Бальжиев хүтэлбэрилнэ. Һурагшанар Зина Дамбаева, Батожап Алагшинов гэгшэд амжалтатайгаар һуража, хүгжэмдэ илангаяа дуратайшуулда тоологдоно. Мүнөө хүгжэмэй кружогто һураха үхибүүд улам олошоржо байһаар. «Теэд гансал ното үзэлгын ном, сборнигууд ехэл дутагдалтай байна»,— гэхэ зуураа, Василий Эрдынеевич: «юундэ бидэндэ радиогоор хүгжэм заажа үгэнэгүйб»,—гэнэ. Радиогоор дуу сээжэлдэхэ хэрэгтэ бүри нотыень нэрлэжэ, дуунайнгаа аялгыень дамжуулдаг болоо һаа, бүришье һайн байха һэн гэжэ дурадхал оруулна. Энэ тон зүб дурадхал гээшэ! Радиогоор дуу сээжэлдэхэ хэрэгтэ шүлэгэйнь үгэнүүдые хэлэжэ, аялгыень дуулажа үгэхэһөө гадна, аялгын нотонуудые дамжуулбал дуун гээшые ехэ түргэнөөр, зүбөөр сээжэлдэхэ байна бшуу.

Агрохимиин кружогойхид мүн лэ һонин ажалтай. Тэдэнэр Бархан нютагайнгаа хүрьһэ шалгажа, хаана ямар хүрьһэтэй газар бэ гэһэн хүрьһэнэй карта зохёоһон байна. Тиихэдэ хүрьһэ шорой шалгажа, хоёр, гурбан хайрсаг соо хэжэ, ямар шорой үрэжэл һайтай юм гэжэ мэдэхын тула ногоон ургаса тарижа туршана. Тэдэнэр саашадаа хэдэн туршалгануудые үнгэргэжэ, элдэб үтэгжүүлгын үүргэ шалгаха, мэдэхэ гэһэн зорилготой. Биологиин багша Софья Санжиевна Дашиева үтэгжүүлгые бүри дэлгэрэнгыгээр ашаглажа, һургуули шадарай огород дээрэ һонирхолтой ажал ябуулха юм.

Кружок бүхэнэй ажал тухай хөөрэхэ болоо һаа, хэжэ байһан ажалынь барагдашагүй олон. Тиимэһээ һургуулиин музей тухай хөөрэбэл бүришье һонин бэзэ. Энэ һургуулиин музей анхан сагта Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой музей гэжэ эмхидхэгдэһэн аад, мүнөө һургуулида үгтэһэн юм. Энэ зүб лэ хэрэг гээшэ. Юуб гэхэдэ, энэ музейн һургуулиин һурагшанарта аргагүй ехэ үүргэтэй байһаниинь хэндэшье мэдээжэ. Музей соо ороходо һонин даа! Дүшөөд гаран шубуудай, гушаад шахуу ангуудай, загаһадай, гүрбэл могойн экспонадууд олон. Урданай сагай багажа зэбсэгүүд, амһартанууд, бурханай дүрсэнүүд, хашарһан мүнгэд болон элдэбын юумэнүүд суглуулагданхай. Музей соо уран һайханаар бүтээһэн зурагууд олон. Уран зураашан К. И. Сергеевэй арбаад зураг үлгөөтэй. Энэ музей соогоо һурагшанартай һонирхолтой зугаа хөөрэлдөөн үнгэргэгдэдэг. Һургуулиин директор Гурдарма Эрдынеевич Дамбаев иигэжэ хэлэнэ: «Хоёр, гурбан жэлэй үнгэрхэдэ манай музей улам баяжаха, һонирхомоор түүхэтэй болохо, тиихэдэнь энэ музейгээ хоёр ондоо — түүхын, хизаар дайда шэнжэлэлгын музейнүүд болгожо хубаахабди.

Барханай 8-дахи һургуулиин һурагшад номоо бүри һайнаар үзэжэ, сүлөө сагаа дэмы хосороонгүй ходоодоо һонирхолтойгоор өөһэдтөө, арад зондоо туһатайгаар үнгэргэжэ байна.

К. БУБЕЕВ.

Улаан-Үдын 15-дахи хүүгэдэй саадта аха наһанай үхибүүдые һургуулида бэлэдхэхэ, хүмүүжүүлхэ асуудал һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Тус саадые даагша Надежда Матвеевна Битуева, хүмүүжүүлэгшэ Людмила Ивановна Славохотова гэгшэд зол жаргалта хүүгэдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ анхаралтай һайнаар хандадаг юм. Зураг дээрэ: аха наһанай хүүгэд гоё һайхан зураг зуража һурана.

А. ИВАНОВАГАЙ фото.

Ажалшадай бэшэгүүдһээ

...РТИСТНУУДНАЙ ЯАШОО БЭ?

...уунын аймагай Тэлэмбэ ...та ажаһууна гээшэбди. ...хэдээ драмтеатрай гү, ...филармониин зүжэгшэдэй ...эднь аргагүй баяртайгаар ...иие ошожо харадаг һэм. ...Теэд һүүлэй үедэ даншье ...а хухархаар юумэнүүд ...энэ.

...лармониинхид гү, али ан...инхид хүрэжэ ерэхэдээ, ...и «дуугай юундэ һуун... дуулаһан дуугаа дуулая» ...шүүгээр хэдэн жэлэй саа...э харуулһан юумэнүүдээ ...гүйгөөр дабтажа байха ...Дуунууд хоморлоно юм гү ...һаа, ахамадшье, залуушье ...озиторнууднай яһала хүг...эй шэнэ зохёолнуудые ...р бэшэнэ янзатай агша. ...юун дээрэһээ иимэ юумэ ...оо гээшэб? Ажаглахада, ...ртуар шэнэлүүлхэ тушаа ...рмониин хүтэлбэрилэгшэд ...ралаа ёһоор хандуулнагүй гээшэ ха. Суута нүхэр Т. Гергесоваашье үнөөхил үни заяанайнгаа хатарнуудые харуулжа ябаха юм.

Баһа зарим артистнар ендэр дээрэ ама халангыгаар гарашоод аашалалдадаг. Хэды эшхэбтэршье һаань, энээн тухайда шүүмжэлээгүйдэ болёо хаш. Хүдөөгэйхид гээд лэ хүндэрхэ, хүн зониие хүндэлхэгүй гээшэ алишье таладаа таарамжагүй ябадал болоно.

Мүн Буряад драмтеатрайхид манай иишэ үнинһөө хойшо үзэгдэхэеэ болинхой. Яахадаа тэдэнэр Тэлэмбэ нютагые тойрожо гараха болоо юм. Энээн тухайда хүтэлбэрилэгшэдынь баһал бодожо үзэг лэ.

Артистнараа манай нютагайхид тон ехээр хүндэлдэг. Зүгөөр тэдэнэр манай иишэ бэлэдхэл һайнтайгаар, хододоошье ерэжэ байг лэ!

В. Алсыева.

...УЛАД ЗОНОЙ УУР СУХАЛ ОРЬЕЛНО

Хилын саанахи хүдэлмэришэдэй хүдэлөөн

...Португалида фашис засаг тог...оор үнинэй юм,—аяар 37 жэл ...о. Урда тээ байһан засаг-тү...утүү дунда юумые заһаха, ...оруулхаб, хамаг юумэеэ гурим... болгохоб гэжэ хооһоор най...лаа, Салазар хара мэхын хү... хуули засагаа гартаа абаа ...м.

...Теэд удангүй Португалиин фа...зм өөрынгөө жэрхэмшэг муу...арьяатан шарайе арад зондоо ...руулаа. Демократиин эрхэ сү... хаһаха дараха, хуули бу..., зоргоороо аашалха, хашалан ...улха гээшэ Салазарай заса...рхинай үдэр бүриин аяг ...ынь болоно.

...Фашис хуули засагые гоёожо ...руулха гэһэн тэндэхи пропа...дын хэды ехэ оролдолго хүсэ... гаргабашье һаань, ажалша ...тэрэнэй хархис хара үзэлтэй ...ааниие ойлгоод, Португалиин ...нис партиин хэлэһэн үгэ ...үүладаг боложо, манай та... хараха үнэн парти энэл даа ...тоолодог болоо. Бага бага... социальна бүлэгүүдэй хаа ...хэһэн тэмсэлээр Салазарай засаг-түрые унагаахын аргагүй, харин тиихын тулада, үргэн олон улад зоной хамтын ябуулганууд хэрэгтэй гэжэ коммунистнуудай ябуулһан ойлгуулалтын ашаар португалиинхид улам ехээр ойлгодог боложо байна.

ПКП-гэй ЦК 1963 оной январь, август һарануудта болоһон өөрынгөө зүблөөн, пленумүүд дээгүүр абтаһан шиидхэбэринүүд соогоо Салазарай тогтооһон ёһо гуримда эсэргүүсэн тиигэжэ тэмсэхэ гансахан лэ зүб зам тухай Португалиин арад зондо заажа үгөө һэн. Фашизмда эсэргүүсэхэ бүхы хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ тушаа һүүлэй үедэ шэнэ алхаса хэгдээ. Жэшээнь, национальна сүлөөрэлгын патриотическа фронт байгуулагдаа, Салазарай правительствада дурагүйтэһэн патриотическа үзэлтэнэй шухала суглаанууд үнгэргэгдөө.

Фашистнуудай зонхилон захиржа байһан бүхы 37 жэл соо Португалиин арад өөрынгөө сүлөөрэлгын түлөө тэмсэл юрэдөө зогсоогоогүй юм. Хүсэрхэлгын ехэнүүд албан газар бариһанай, мүн Португалиие болоод, тэрэнэй колонинуудые мүлжэхэеэ шунахайрһан хариин баяшуулай туһаламжын хүсөөр лэ, Салазарай засаг тогтожо байна ха юм.

Засагаархинай хэды ехэ дошхон хатуу хэһээлтэ үзүүлбэшье һаань, тэмсэл үргэлжэлһөөр. Жагсаалда гаража хабаадаха гээшэ гэмтэ ябадал гэжэ харагдадаг байбашье, Португалиин хүдэлмэришэд, таряашад һүүлэй жэлнүүдтэ хэдэн дахин ехэнүүд забастовконуудые хэһэн байгаа. Салазар өөрынгөө тала тээшэ интеллигенциешье татажа шадаагүй, тэдэнэй олонхинь засагта дурагүйшүүлэй зэргэдэ жагсаба. Мүн залуушуулыешье татажа бираагүй байһаниинь һаяхан тэндэхи гурбан дээдэ һургуулида болоһон студентнүүдэй жагсаал эли тодоор гэршэлнэ.

Профсоюзуудые фашис үзэлтэй болгохо гэһэн Салазарай һэдэлгые буруушааһан хүдэлөөн бүхы ороһ доторнь дэлгэрээ һэн. Мари-на-Гранде мэтын зарим газарта тэрэнь политическэ тэмсэлэй маягтай болоһон байгаа. Патриодууд тэндэхи хуули засагаа бариха зургаануудые өөһэдынгөө хиналтадашье абаад байһан юм.

Тээсгэн Лиссабондо болон ороной бэшэшье хото городуудта ехэ ехэ демонстрацинууд боложо үнгэрөө. Олон ондоо үзэлтэй болон зөөри шадалтай улад зоной дундаһаа хэдэн зуугаад мянган хүн тэдэ жагсаалда гараа һэн. Антифашистнуудые нэгэдүүлхэ хэрэгтэ ушардаг бэрхэшээлнүүд байн байтараа дабагдажа байнхай. Фашизмда эсэргүүсэхэ гол хүсэнүүд сугларан эблэрнэ.

1949, 1953, 1958 онуудта болоһон «президентын һунгалта» гэдэгэй болоходо, фашизмда дурагүйшүүл өөһэдынгөө кандидадуудые алдадгүй дэбжүүлдэг байба. Жэшээнь, генерал Нортон де Матес, профессор Рун Луис Гомес, генерал Умберто Дельгадо гэгшэдые нэрлэһэн юм. Иихэдээ арад зон гээшэ фашизмда зэбүүрхэжэ байһанаа, эрхэ сүлөө демократи бии болгохо гэһэн өөһэдынгөө нугаршагүй хатуу зоригоо харуулаа.

Анголодо болон «португальска» Гвинейдэ Салазарай засагаархинай хэжэ байдаг бузар муухай колониальна дайнда олон мянган хүн ами наһаяа барана. Улам ехэ боложо байгаа сэрэгэй гаргашанууд үдэртөө 20 гаран миллион эскудо үрэбхижэ, тус ороной экономидо хүндэ ашаан болонхой. Улад зон үгыржэ байна. Салазарай правительствын гэмээр ядуу түлюур байдалда ороһон ажалша зон улам ехээр зэбүүрхэжэ, арадта харша ёһо гуримда эсэргүүсэн тэмсэхээр эрид шиидэнэ. Улад зоной уур сухал хүрэжэл байна.

Португалиин арад зоной, мүн Анголын, «португальска» Гвинейн болон Салазарай һабарта ороһон бэшэшье газар ороной патриодуудай улам шангадхажа байгаа тэмсэл энэ зэбүүн муухай ёһо гуримай һалаха сагыень ойртуулжа байна. Португалиин антифашистнууд илаха байһандаа лаб найдана.

Франсиско МИГЕЛ,
Португалиин коммунис партиин ЦК-гай гэшүүн.

ХАЛУУН ЗҮРХЭТЭНЭЙ НЭГЭН

Бишыхан очерк

Октябрь һарын һүүл багта һэн. Нэгэтэ үглөөгүүр горгүйсэдкомой секретариин кабинет соо ороходо, набтаршаг бэетэй табяад хараанай хүн урихана ар энеэбхилэн хөөрэжэ байба.

— Манайтнай Никольск тосхонойхид ехэнхидээ өөһэдын гэрнүүдтэй. Хүдэлмэришэдэй байрладаг тосхон юм. Нэгэ зариманай гэр байрын газаагууршье, зарим үйлсэнүүдээршье муухай, элдэб юумэн хаяатай байна. Тэрэниие арилгуулха комисси эмхидхэхэ тухай дурадхаха хүсэлэнтэйб, — гэбэ.

— Танай һанамжа тон зүб, тэрэ комиссиие танай хүтэлбэри доро эмхидхэхээр Октябрьска райгүйсэдком тогтоол гаргаа. Тэндэ ошожо журамтайнь танилсагты,— гээд секретариин хэлэхэдэ тэрэ баяртай газаашаа гараа һэн.

— Энэ манай депутат, пенсионер Павел Петрович Бухоров гээшэ. Мүнөө Павел Петрович пенсидэ гараһаншье һаа, олониитын хэрэгэй түлөө оролдонгүй нэгэшье үдэр үнгэргэдэггүй юм. Үшөө 1957 онһоо эхилээд Октябрьска райсоведэй гүйсэдкомой гэшүүн тулада элдэб хэрэгүүдые үргэлжэ шиидхэлсэдэг юм,— гээд горгүйсэдкомой секретарь омогорхон тэрэниие магтаба.

Нэгэтэ городой нэгэ магазин соо ороходо, үнөөхи хүмнай наймаашан басаганай урдаһаа хараад, эсэгэ мэтэ энхэргэн урихана ар заабари үгэжэ байба.

— Эдеэ хоолой элдэб зүйлнүүдые түргэн наймаалхынгаа хажуугаар хүн зоной асуудалнуудта ойлгосотой тодоор харюусаха гээшэ ехэ һайн. Үшөө баанхатай болоод коробкотой юумэнүүдые зүйл зүйлөөрнь зураглан харуулжа табихада бүри һайн, — гэхэ мэтээр ойлгуулан хөөрэнэ.

Һүүлдэ мэдэхэдэм, Павел Петрович үшөө Советскэ райсоведэй худалдаа наймаанай секциин инспекторнуудай бүлгэмэй гэшүүн тулада город соохи худалдаа наймаанай газарнуудые һара бүхэндэ ябажа шалгадаг, журам заршам һайжаруулхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэдэг хүн байба.

...Нэгэтэ Никольск тосхоной Дорожно үйлсын 95-дахи гэртэ ерэбэб. Тэндэ Павел Петрович ажаһуудаг байгаа. Павел Петрович һаяхан гэртээ ороод, дэгэлээшье тайлаадүй байба.

— Мебельнэ комбинадайнгаа партийна заседанида байлсаһанаа һая ерээд байнаб, харин гэртээ байхадам дайралдабат, үргэлжэл хэрэгүүд... — гээд тэрэ урдаһаамни бодолготой нюдөөр шэртэн байба. Тиигэһээр байн байн хөөрэлдэжэ эхилбэбди.

Тэрэ олон үгэгүй, тобшо аад, тодоор тобойлгон хөөрэдэг хүн.

1933 оной үбэл... Украинаһаа Дээдэ-Үдэ ерэжэ ажаллахаар эльгээгдээд, мяха-консервын комбинадай байшангай һууриин һаяхан табигдажа байха үедэ барилгын бригадада десятнигаар ажаллажа эхилбэ.

Удаань шэнэ баригдаһан мебельнэ комбинадай директорээр томилогдоо. Тэрэ гэһэнһээ хойшо мүнөөдэр хүрэтэр Павел Федорович зоной зол жаргалта ажаһуудалые шэмэглэхэ элдэб һайхан хэрэгсэлнүүдые бүтээлгэтэй бүхы наһаяа холбоо юм.

Эсэгэ ороноо хамгаалха Агууехэ дайн эхилжэ, комбинадтань хүшэр байдалай ушарбашье, тэрээнһээ тунхаряагүй, үшөө эдэбхитэй, эршэмтэйгээр ажаллажа ороо һэн.

Эдэбхитэй бэрхээр, үнэн сэхээр ажаллаһанайнгаа түлөө Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн һайндэрөөр директор Павел Петрович Бухоров «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор шагнуулаа һэн. Хөөрэнэ... Хөөрөөн сооһоонь Буряад ороной хүсэтэ индустриин түүхэ, тэрээнтэй таһаршагүй холбоотой Павел Петровичой ажабайдалай хуудаһанууд удаахан иргадана.

—Аяар гушан жэлдэ Буряад орондо зол жаргалтай ажаһуужа байнабди. Аха дүү, дүтын түрэлнүүд бултадаа болонхойбди,—гээд энхэргэн сэдьхэлһээ баяртай хөөрэнэ.

Тиигэжэ хөөрэхэньшье тон зүб. Хүн бүхэн мүнөөдэр үсэгэлдэрэйхиһөө һайнаар, үглөөдэр мүнөөдэрэйхиһөө дээрээр ажаһуудаг, ажалладаг болоо ха юм. Тиихын түлөө гушан гурбан жэл коммунист ябаһан Павел Петрович хамаг арга шадалаа зорюулаа бэшэ аал?

Иимэ һайхан сэдьхэлтэй үнэн ажалша энэ хүн эдэбхи оролдолгоороо, бүтээһэн үнэтэ ажалаараа манай республикын хүн зоной ажабайдалда ехэхэн баяр асараа гэхэдэ буруу болохогүй.

Гараха дээрээ тэрэнэй гар барихадам халуун, хурса, үшөө залуу согтой нюдэдынь сэхэ шэртэн байгаа һэн. Иимэл зон, халуун зүрхэтэй зон арадай хэрэгэй түлөө һүүлшынгээ амисхаал хүрэтэр оролдохо гэжэ батаар этигээ һэм.

Н. ЦЫНГУЕВ.

Улаан-Үдэ.

Холын городуудта...

Улаан-Үдын маркатай шэб шэнэхэн электродвигательнүүд гарһаа гаргагдан, ашаа тээлгын талмай дээрэ табигдана. Энэ хадаа холын городуудта эльгээгдэхээр бэлэгдэһэн «Электромашина» заводой бүтээн гаргаһан продукци. Тус завод үдэр, һарын үнгэрхэ туша шэнэ шэнэ хүсэ ехэтэй машинануудые бүтээн гаргана.

Байгша оной эхеэр 75—100 киловатт хүсэтэй «А» тухэлэй электродвигатель гол түлэб гаргадаг байһан юм. Тэрэ двигателиинь хүсэ багатай байшоо. Завод мүнөө үедэ 100—200 киловатт хүсэтэй, фазатай роторһой, контактна сахаригтай «АК» тухэлэй электродвигатель гаргадаг болобо. Тэрэнь ороной химиин болон промышленна бусад предприятинуудта ехээр хэрэглэгдэнэ.

Мүнөө үедэ сайр шудхажа хэһэн роторһой «А» тухэлэй электродвигатель гаргажа эхилээнэй. Энэ шэнэ двигатель таатай зохид, хүсэ ехэтэй байха юм. Март һарада 40 гаран иимэ двигатель бүтээгээ.

Завод шэнэ шэнэ продукци гаргалгые саг үргэлжэ шудална. Мүнөө «АО» тухэлэй электродвигатель бүтээн гаргахаар бэлэдхэжэ байна юм. Эндэ 13 янзын двигатель мүнөө гаргана. Жэлэй эсэс хүрэтэр 25 тухэлэй двигатель гаргахаар хараална.

Байгша оной эхинһээ хойшо тус завод хэдэн зуун электродвигатель бүтээжэ, Москвагай, Ленинградай, Белорусиин, Зүүн-Сибириин, Дунда Ураалай, Кузбассай болон бусад совнархозуудта эльгээбэ.

Хайшааш дүрбэн тэгшэ

Владимир Усов ремесленна училищи дүүргэһэнэйнгээ удаа Улаан-Үдын судна заһабарилгын заводто хүдэлмэрилхэеэ ерээ һэн. Тэрэ гэһээр зургаан жэл үнгэрбэ. Энэ нүхэрнай электрослесариин мэргэжэл түгэс шудалаа. Тэрэ мэргэжэлээрээ түрүү хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэн болоо.

Нүхэр Усов үнгэрэгшэ жэлээ хоёрдохи мэргэжэл шудалжа, электрогагнуурщан болобо. Тиимэһээ энэ мэргэжэлээрээ бага бэшэ хүдэлмэри бүтээгээ. Владимир халтад гэһээр хүнүүдһээ туһаламжа эрижэ ябадаггүй, өөрынгөө хүсөөр хамаг бэрхэшээлнүүдые дабадаг. Тэрээгээрээ хайран сагаа дэмы хаядаггүй. Тиигэжэ гурбадахи разрядай электрогагнуурщан болонхой. Энээгээр тэрэнэй хэрэг дүүрээгүй.

Владимир Усовай хүдэлмэридэ оньдооше бэрхэшээл дайралдадаг байна. Электромонтажна, газаар түмэр отолхо мэргэжэл шудалха тон шухала байгаа. Эдэ мэргэжэл тэрэнэй үдэр бүриин хүдэлмэридэ туһална. Ямар нэгэн цехтэ электрослесарь, электрогагнуурщанай гү, али газаар түмэр отолхо хэрэгэй болоходо тэрэ хододоо уригдажа, тэндэ ажалладаг байна.

Д. Балданов.

Зураг дээрэ: Владимир Усов ажалдаа.

фотонь авторай.

СПОРТ

Габьяата мастерай хөөрөөн...

Боксоор «Труд» бүлгэмэй республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн гурбан үдэрэй туршада болоод дүүрэбэ. Мүрысөөндэ арбан хоёр командын 128 түлөөлэгшэд хабаадалсаа. Рингдэ эгээн түрүүн гаража туладаһан бага наһанай хүбүүдһээ хүүгэдэй спортын һургуулиин түлөөлэгшэд Лебедев, Агеев, лесотехникумэй студентнэр Айдаев, Санжиев (тренерынь СССР-ай спортын мастер Иван Бажунов), Галуута-Нууриһаа ерэһэн Васильев, Цыренов гэгшэд һайн баладхалтай байжа, чемпионуудай нэрэ зэргэдэ хүртөө. Удаань эдир хүбүүд тулалдаа. Шахтын арбан нэгэн жэлэй һургуулиин 9-дэхи классай һурагша Владимир Санжижапов боксын орёо бэрхэ техникые һайнаар шудаланхай гэжэ республика доторо мэдээжэ юм. Мүнөөшье Владимир гоё һайхан техникэ харуулжа, Аюшеевые баладхажа шүүжэрхөө. Хүүгэдэй спортын һургуулиин Рыжук Головтой туладжа, яаха аргагүй бүлюу барга байжа, нэгэдэхи раундда илалта туйлаа. Эрдэмүүнүүдэ хоёрдохи разрядтай Тугутов (лесотехникум), Гладышев, Волобуев гэгшэд түрүү һууринуудые эзэлээ. Түрүү һуури эзэлһэн боксернуудта Хүндэлэлэй грамотанууд барюулагдаа.

Мүрысөөнэй түгэсхэлдэ Николай Королев өөрынгөө боксын һургуулида һураһан намтар тухай һонирхолтойгоор хөөрэжэ, бокс тухай кино харуулжа, боксдо дуратайшуулые ехэтэ баясуулаа.

Б. Лайдапов.

Хэлхеэ холбоошод зүбшэлдэбэ

Республикын хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэдэй суглаан Улаан-Үдэ хотодо һаяхан болоо. «1963 ондо хэгдэһэн хэлхеэ холбооной хүдэлмэриин дүн болон 1964 ондо дүүргэгдэхэ хүдэлмэриин зорилго тухай» хэлхеэ холбооной Буряадай управлениин начальник нүхэр Шейкин элидхэл хэбэ. Элидхэлтэй энэ суглаанда хэлхеэ холбооной Шэтын болон Эрхүүгэй управлениинүүдэй түлөөлэгшэд хабаадалсаһан байна.

Элидхэлэй һүүлээр үгэ хэлэлгэ үргэлжэлжэ, хамта 28 хүн трибунада гараа. Тэдэнэр хэлхеэ холбооной хүдэлмэридэ байһан дутуу дундануудые элирүүлхэ зуураа, байгша ондо тэдэ дутагдалнуудые зайсуулан һайжаруулха тухай тогтоһон байха юм.

Суглаанда хабаадагшад 1964 ондо бэелүүлэгдэхэ дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаа. Тэндэ республикын хэлхеэ холбоонойхид Шэтын хэлхеэ холбооной управлениин хүдэлмэрилэгшэдые мүрысөөндэ уриба.

Н. Хазагаев.

Хатарха, дуулахань хабатай

Казахай ССР-эй ансамбль Улаан-Үдэдэ

Аха дүүгэй амар мэндые асаран, казах арадай түлөөлэгшэд— Казахай ССР-эй Гүрэнэй дуу хатарай ансамблиин артистнар Буряад орондо айлшалжа ерэбэ.

Манай оперо, баледэй театр соо хани нүхэдэй концерт һаяхан болобо. Энээндэ хүн зон аргагүй олон байгаа. Дүрбэн жэлэй саада тээ манай ниислэл хото ерэһэн энэ ансамблиин концертые манай городой ажалшад һанана ёһотой. Аха дүү казах арадай, агууехэ акын Абай Кунанбаевай, зүүн зүгэй элитэ ехэ зохёолшо Мухтар Ауэзовэй түрэл нютагай түлөөлэгшэдэй искусствые буряад арад халуунаар угтаа һэн. Тиихэдэ сугларагшадал адли мүнөөшье театрай байшангай үүдэндэ «үлүү билет» бэдэрээшэд ехэ олон байгаа.

Ансамблиин артистнар Юрий Харитонов, Владимир Галкинай дуулахыень, Роза Есламгалиева, Тамара Карпова, Роза Мухамеджанова болон бусадай та тар гүйсэдхэхэдэнь хүн һайшааба. «Саяхагта», «А гай хормойдо», гэжэ зох һайнаар гүйсэдхэгдэжэ, ехээр альга ташаба.

Концертын хоёрдохи Совет Армида зорюулһан оронойнгоо түлөө» гэһэн тарай зохёол, «Шэнэ га рэ» гэһэн зохёол һонирх

Энэ ансамбль хадаа б хэйн VI, бүхэсоюзна залу ба студентнэрэй Москвад тивальнуудай лауреат самбль 105 хүнһөө б Москвагай, Ленинградай ваторинуудые, Лени Москвагай, Алма-Атын хо фическа училищинуудые гэгшэд — ансамблиин арт казах, ород дуунуудые хатар танца гүйсэдхөө.

Энэ коллектив манай зүүн зүгһөө—Алас-Дурна маа эхилээ юм. Манай Улаа дэ концертээ харуулһанай лээр Эрхүү, Красноярск, Н бирск, Томск болон бусад дуудаар ябаха түсэбтэй.

Эгээл энэ үедэ манай Б ороной дуу хатарай ансамб дүү Казахстанай талада харуулжа ябана.

Харгы замаа амжалтатай үргэлжэлүүлхыетнай хүсэе,

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ансам бүлэг артистнуудай наад

Ф. СОРОКИНОЙ

Асуанһаа ерэһэн бэшэг

Нил мүрэнэй дэргэдэхи уулзалга

Мухаммед Хамди эль Шейхтей 1962 оной эхеэр Москвагай энергетикын институтда уулзаһан байгааб. ОАР-һаа ерэһэн аспирант Яхья эль-Мишад гэгшын диссертаци барижа байһан Эрдэмтэдэй Соведэй заседаниин зал соо араб яһанай студентнүүд олоороо суглараа һэн. Египедэй бишыхан тосхондо һуудаг таряашанай хүбүүн Мухаммедшье тэдэнэй дунда байлсаһан юм.

Хоёр жэл болоод байхада, бидэ хоёр дахяад уулзабабди. Тиихэдээ Москваһаа аяар холо Асуанай үндэр ехэ хаалтын барилга дээрэ ушараабди. Би тэрэниие харахадаа, «МЭИ» гэһэн үзэгтэй сэнхир хүхэ ромбо значогоорнь таниһан хүм.

— Мухаммед! Эндэ ерэнхэй гүш? Дипломтой болоод ерэбэ хаяаш? Хэр хүдэлнэш?

— Барилга дээрэ ерэһээр дүрбэн һара болооб,—гээд тэрэ миһэлзэн байжа харюусаба. — Москвада һураһанайнгаа һүүлээр сэхэ Нил мүрэн дээрэ ерээ һэм. Эндэ уһан соо ябаһан загаһан шэнги жаргалтайб. Институтда шудалһан эрдэмни мүнөө манда ехэл туһатай болоод байна.

— Асуанай үндэр ехэ хаалта хадаа арабуудай түүхэ домогто үзэгдөөгүй эгээн томо барилга гээшэ. ГЭС-эй хүдэлтэр эндэ ажаллаха һанаатайб. Энэ электростанци хэдэн миллиард киловатт-час зайн галай элшэ хүсэ үгэхэ юм. Тиигээд ерэхэлээрээ тосхон нютаг бүхэндэ, айл бүхэндэ дүүргэлтэ дүүргэн, таряашадай поли дээгүүр зайн галаар хүдэлхэ уһанай бүлүүрнүүд табигдаха. Мүн олон предприятинуудта ГЭС-һээ элшэ хүсэ үгэдэг болохо. Тобшоор хэлэхэдэ, Асуан гээшэ ороноо индустриализацилха харгы гаргаха болоно.

— Дүрбэн жэл соо Москвада байһанайнтаа һүүлээр, мүнөө эндэ, Нил мүрэнэй эрьедэ, үнинэй танил нүхэдтэеэ уулзахада, илангаяа зохид байна—гээд Мухаммед дам саашань хөөрэнэ.—Совет хүнүүд хаалта барихадамнай туһалхаһаа гадна, мүн өөһэдынгөө дүй дүршэл хэлэжэ заажа үгэнэ, орёо оньһон техникэ хүдэлгэдэг болгожо арабуудые һургана. Манайда техникэ гээшэ бүри һаяболотор гансал хари гүрэнэй хүнүүдэй мэдэхэ шадаха юумэ байдаг һэн.

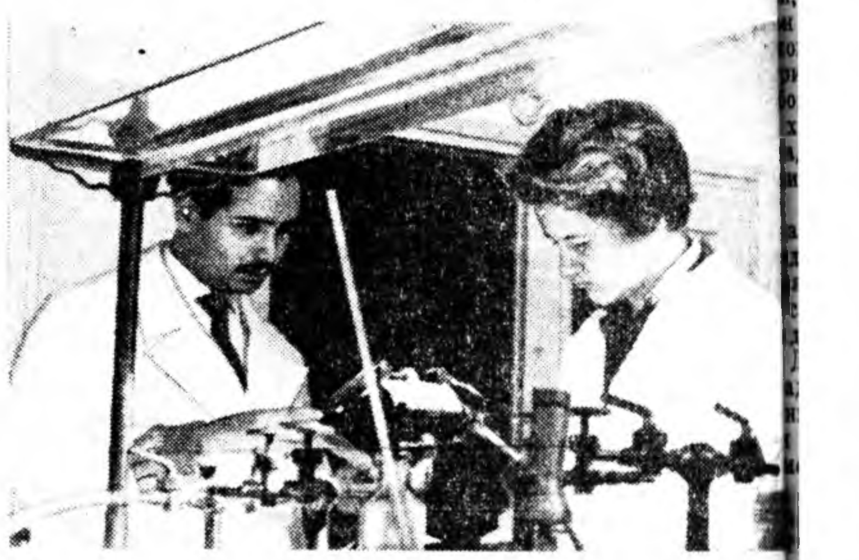
Мухаммедтэй Асуанда үшөө хэдэн дахин уулзаһан байгааб. Тэрэниие хүдэлмэришэдэй тойроот байхыень, барилгын зургаанда совет болон араб инженернүүдтэй суттаа ажаллахыень, барилгашадай клуб соо арабуудта ород хэлэ заахыень харадаг бэлэйб.

Тиихэдээ Москвада һураад диплом абажа ерэһэн залуу инженер хаанашье ехэл этигэлтэй хүндэтэй ябана гэжэ ойлгожо абааб.

— Москвагай энергетикын институдай профессорнүүд, багшанарта, мүн тэрэшэлэн түрэһэн орон нютагтаа хэрэгтэй мэргэжэл шудалхадамни туһалһан бүхы совет хани нүхэдтэ бүлтандань зүрхэнэй баяр баясхалан хыые ехээр гүйнаб,—гэжэ Мухамед мордохо дээрэм намда һан байгаа.

Г. СУХАЧ
АПН-эй ко

Асуан хото.

Арабай Нэгэдэмэл Республикада, Каирта дүтэхэнэ, эмэй рэгсэлнүүдые гаргаха завод Советскэ Союзай туһаламжатай баригдаа. Тэндэ 36 цех, лаборатори болон бэшэшье байра ба ганууд 50 гаран гектар газар дээрэ хабтайжа харагдана. Зу дээрэ: совет мэргэжэлтэ Л. Н. Астанина Египедэй инженер хамта заводой лаборатори соо байна.

ТАСС-ай фотохронико

ХИЛЫН ЦААНАҺАА

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО

Газарай хүдэлһэнэй һүүлээр

НЬЮ-ЙОРК, мартын 30. (ТАСС). Газарай хүдэлһэнһөө боложо, ехээр гэмтэлдэ ороһон Аляскада хэр ехэ хохидол ушаруулагдаһанай дүнгүүд гаргагдажал байһаар. Гэмтэһэн олон районуудаар ябаад ерэһэн Аляскын губернатор Уильям Иген 350 миллион долларой хохидол болоо гэжэ сэгнэһэн байна.

Америкын федеральна засагаархидай тусхай мэдээнэй ёһоор Аляскада хамта дээрээ 88 хүн гэмтэжэ ухэһэн, һураггүйгөөр үгы болоһон байна. Кресент-Ситидэ (Калифорни штат) 10 хүн үхөө, 15 хүн һураггүйгөөр үгы болоо гээд ЮПИ агентство мэдээсэнэ.

Һандарһан городууд болон тосхонуудые һэргээхэ хүдэлмэри Аляскада эхилээд байна. Жэшээлхэдэ, эгээн лэ ехээр һандарһан Анкоридже городто бүтэн үлэһэн байшангууд соонь водопровод заһаха, электрын гэрэл оруулха хүдэлмэри хэгдэнэ. Гэмтэһэн хохидоһон хүнүүдтэ шухала туһаламжа үзүүлэгдэнэ. Тиф үбшэнэй дэлгэрхэгүйн тулада хохидолдо ороһон районуудай хүн зондо тарилга хэгдэнэ.

Газарай хүдэлһэнһөө уламжалан хохидоһон районуудта туһаламжа үзүүлхэ хүдэлмэри түсэблэхэ талаар онсо комиссиие толгойлогшо Макдермот үсэгэлдэр Аляскаһаа бусажа ерээд, аяншалгынгаа дүнгүүд тухай президент Джонсондо элидхэһэнэйнгээ һүүлээр, Аляскада үргэн ехэ туһаламжа үзүүлэгдэхээр түсэблэгдэнэ гэжэ мэдүүлээ, газарай хүдэлһэнһөө уламжалан тохёолдоһон гаргашын хэды шэнээн хубиие федеральна правительствын бэедээ даажа абаха байһан тухай мэдээсэхэһээ арсаа.

Женевэдэхи конференци

ЖЕНЕВЭ, мартын 30. ТАСС-ай корреспондентнүүд Г. Шишкин, Г. Драгунов иигэжэ дамжуулна:

Африкын, Азиин болон Латиин Америкын оронууд үлэсхэлэн, үгытэй ядуу байдалһаа, мүлжэлгэһөө сүлөөрхын түлөө тэмсэнэ. Эдэ үгэнүүдые Занзибарай гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Мохаммед худалдаа наймаанай, хүгжэлтын талаар ООН-ой конференциин трибуна дээрэһээ хэлэһэн байгаа. Хүгжэжэ байһан оронуудай бусад бүхы делегадууд үгэ хэлэхэдээ, энэ бодолыень гол түлэб баһал дабтадаг байгаа. «Зарим социалис оронуудые газаашуулха зорилгоор манай конференци дээрэ хүйтэн дайнай шэнжэтэй ябуулгануудые гаргалгада бидэнэр эсэс табиха ёһотойбди» гээд А. Мохаммед онсолон тэмдэглээ.

Хүгжэжэ байһан оронуудта түрсэ багатай урьһаламжа үгэхэ, тэрэнэй бусаалта болгон нютагтань үйлэдбэрилэгдэһэн эд бараа абаха тухай Советскэ Союзай дурадхалые Занзибарай гадаадын хэрэгүүдэй министр дэмжэһэн байна.

Нигериин худалдаа наймаанай болон промышленностиин министр Дипчарима хүгжэжэ байһан оронуудтахи бэрхэшээлтэй байдал тухай дэлгэрэнгыгээр хэлээ. Хүгжэжэ байһан оронуудай худалдажа абадаг промышленна эд бараанай сэнгүүд долоон жэлэй турша соо 9 процентээр нэмээ, тиихэдэ тэдэнэй худалдадаг түүхэй эдэй сэнгүүд 6 процентээр унаһан байна гээд тэмдэглээ.

Дэлхэйн худалдаа наймаан мүнөө имагтал хүгжэлтэ ехэтэй баруун оронуудта ашаг туһатайгаар эрхилэгдэнэ гэжэ Венесуэлын экономикын министр Мануэль Эгана заажа зуураа, Латиин Америкын, Азиин, Африкын оронууд уласхоорондын худалдаа наймаанай гүримыень шэнэдхэн хубилгахые хүсэнэ. Колониальна эзэрхэлгэһээ уламжалан, Африка, Азиин оронууд үгытэй, үлэсхэлэн ядуу байдалтай үлөө гээд Мавританиин худалдаа наймаанай министр Бокар Альфа Ба тэмдэглээ. Хүгжэжэ байһан оронууд экономикоёо дэбжээхэ, хүн зонойнгоо байдал һайжаруулха талаар оролдолго гаргана. Харин дэлхэйн дэлгүүр дээрэ булюу байдал эзэлдэг тиимэ оронуудай худалдаа наймаанай политикаар эдэ оролдолгонуудынь үгы хэгдэдэг байна гээд Ба хэлээ.

„1980 ондошье 15 мянган багша дуталдаха"

ЛОНДОН, мартын 30. (ТАСС). Англида эрдэмдэ һураха гурим һайжаруулха талаар Англиин правительствын үгэдэг тоогүй олон найдуулгануудые «хооһон үгэнүүд» гэжэ багшанарай национальна профсоюзай генеральна секретарь Гоулда нэрлэһэн байна.

Англиин олонхи һургуулинуудта байра, мэргэжэлтэй багшанар дуталдана гээд багшанарай национальна профсоюзай конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Гоулд онсолон тэмдэглээ. «1980 ондошье манайда 15 мянга шахуу багшанар дуталдаха байна» гээд тэрэ мэдүүлээ.

Эрдэмдэ һуралгын талаар эрид шанга хэмжээнүүдые абаха тухай Гоулд эрилтэ хэһэн байна.

Буудалдаа зогсоохо тухай хэлсээн

ЛОНДОН, мартын 30. (ТАСС). Хилэ дээрэ буудалдаа зогсоохо тухай хэлсээн Эфиопиин болон Сомалиин хоорондо баталагдаа гээд Рейтер агентствын корреспондент Хартумһаа дамжуулна. Хилын арсалдаа гуримшуулха тухай Хартумда хэлсээ хэһэн Эфиопиин болон Сомалиин делегацинуудай хамтын коммюнике соо иигэжэ хэлэгдэнэ. Али али талын сэрэгүүд апрелиин 1-дэ хилэһээ 10—15 километр хүрэтэр сухарюулагдаха болоо.

Хоёр ороной хоорондохи хилын арсалдаанай гуримшуулагдаагүй байһан дээрэһээ Сомалиин болон Эфиопиин хилэ дээрэ тулалдаан болодог байгаа бшуу.

Хэлсээнүүд һайшаагдаба

КАИР, мартын 30. (ТАСС). Йеменэй Арабуудай Республикын политбюро Санада мэдүүлгэ үсэгэлдэр толилоо. Тиихэдээ Советскэ Союзда президент ас-Салялиин хэһэн хэлсээнүүдэй дүнгүүдые һайшаагаа.

Йемендэ һайн һайхан туһаламжа үзүүлһэнэйнь түлөө Советскэ Союзда политбюро баясхалан хүргэһэн байна.

Эзэрхэг түримхэйшүүлдэ уридшалан һануулга

КАИР, мартын 30. (ТАСС). Араб оронуудай лигиин совет хадаа Йемен тушаа Англиин хэһэн эзэрхэг аашанuудые өөрынгөө сесси дээрэ мүнөөдэр буруушааһан байна.

Йеменэй Арабуудай Республикада эсэргүү ямаршье хорото ааша хадаа араб оронуудай лигиин бүхы гэшүүдтэ эсэргүүгээр хэгдэһэн эзэрхэг түримхэй ябуулга гэжэ тоологдохо гээд соведэй шиидхэбэри соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Йемен гэмнэн зэмэлнэ

КАИР, мартын 30. (ТАСС). Йеменэй Хариб городто мартын 28-да Англиин эзэрхэг доболго хэһэн тушаа мэдүүлгые Йеменэй Арабуудай Республикаһаа ОАР-та байдаг посольство толилоо. Мэдүүлгэ соонь иигэжэ хэлэгдэнэ. Йемендэ эсэргүүгээр Англиин хэһэн эзэрхэг ябуулга тухай асуудал зүбшэн хэлсэхын, Йеменэй Арабуудай Республикын бүрин гүйсэд эрхые, тэрэнэй бэеэ даанхай, аюулгүй байдалые хангахаар зохихо хэмжээнүүдые абахын тулада лигиин соведэй мүнөөнэй сессиие үргэлжэлүүлхэ гуйлтатайгаар араб оронуудай лигиин генеральна секретарь Хасунда ЙАР-һаа лигиин дэргэдэ байдаг саг үргэлжын түлөөлэгшэ хандаһан байна.

Йеменэй Республикада эсэргүүгээр Англиин таһалгаряагүй хэжэ байһан эзэрхэг аашанууд Дүтын болон Дунда Зүүн зүгтэхи амгалан тайбан, аюулгүй байдалда гай түбэг татана гээд мэдүүлгэ соо зааганхай.

Йеменэй правительство, аха дүү араб оронууд, тэрэшэлэн амгалан тайбан, бэеэ даанхай байдалые хүндэлдэг бүхы гүрэнүүд энэ эзэрхэг түримхэй аашые хэрэгсээнгүй гаража шадахагүй гээд мэдүүлтын түгэсхэлдэ хэлэгдэнэ.

Уур сухалтайгаар буруушаалга

ЛОНДОН, мартын 30. (ТАСС). Йеменэй фортые зэрлиг муухайгаар бөмбодохо тухай захиралта үгэһэн Англиин правительствын ябуулгые «Дейли Уоркер» газетэ мүнөөдэр ехэ уур сухалтайгаар буруушааһан байна.

Бүмбэрсэг дэлхэйн энэ райондо саашадаа эзэрхэг байхын тулада Англиин империализм ямаршье эшэгүүритэ, зэрлиг муухай алхам хэхээр урда мэтэ бэлэн байна. Дунда Зүүн зүгтэ Англиин нефть абадаг байха аша туһые харан фортдо доболго хэгдэһэн болоно гээд статья соо саашадаа хэлэгдэнхэй.

Йемендэ эхэнэрнүүд болон үхибүүдые алахаар бэлэн байгшад хадаа водородно бомбонуудые хамгаалагшад, НАТО-гой олон талын хабаадалгатай ядерна хүсэнүүдые байгуулха эрмэлзэлгэ гаргагшад, «хүйтэн дай» жүрөөдэгшэд бофоно гээшэ гээд «Дейли Уоркер» саашань бэшэнэ.

Иимэ политикада эрид шанга сохилто үгтэхэ ёһотой гээд газетэ түгэсхэлдөө уряална.

ОАР-ай Национал суглаанай буруушаа

КАИР, мартын 31. Йемендэ эсэргүүгээр Англиин эзэрхэг түримхэй ябуулгые Национальна суглаан үсэгэ руушаагаа.

Йеменэй городые Англиин лёдуудай зэрлиг муухайгаар толһонһоо уламжалан, энгэй дэй гэр байранууд һандар 25 хүн, тэрэ тоодо эхэ үхибүүд, үбгэдүүд алуулаа, хүн зон шархатаа гээд абаһан резолюци соонь хэ

Эзэрхэг түримхэй аашад гүү тэмсэлдэнь йемен арадые нэй правительствые дэмж ОАР-ай правительствые, ара нуудай правительствануудые риин гүрэнүүдэй правительс дые, дэлхэйн олониитые ре уряална.

„Кастро илалта туйлана..."

ВАШИНГТОН, мартын 31. ай корреспондент В. Пет иигэжэ дамжуулна:

«Кастро илалта туйлана, США бүлигдана» гэһэн гар гаар «США-гай эрьеһээ 90 газарта коммунизм алхам дабшаһаар илалта туйлаа статьяе Америкын нүлөө «Юнайтед стейтс нью энд рипорт» гэжэ журнал толил на.

Үни үргэлжэлһэн тэмсэл дель Кастро илалта туйлаа, США диилдэгшэ тала боло на. Вашингтон иимэ тобшоло гээд журнал бэшэнэ.

КАПИТАЛАЙ ОРОН-ТАМЫН ЗОБОЛОН

Ами наһаяа худалдана

Үбэлэй наранай үглөөнэй туяан Швейцариин эгээн үндэр хадануудай нэгэн болохо Эйгер гэжэ уулын саһан оройе гэрэлтүүлбэ. Тэрэ үндэр хада өөдэ гараха гэжэ ябаһаар 25 хүн хосорһон түүхэтэй юм. Тэрээнтэй зэргэлээд байһан Бага Шейдегг гэжэ хада дээрэ тодхоһон томо болгодог дурамбайгаар харахада, саһан соо умбажа ябаһан 4 хүнэй дүрсэ нюдэндэ тороно.

Энэ дүрбэн Эйгер хадын хана гэжэ нэрэтэй тэрэнэй хойто талын хабсагайда шанха өөдөө гарахаар, үбэлэй сагта айхабтар түбэгтэй бэрхэ, спортдо огто хабаадахагүй, угаа дэмы хэрэгтэ аһаһан байха юм.

Нэгэ һаа альпинизм тухай юушье мэдэхэгүй, нэгэ һаа уймар тэнэг хүнүүд тиимэ юумэ хэхэ гэжэ зүрхэлхэ байгаа бшуу. Теэд, эдэ дүрбэн хүбүүд уймар тэнэг бэшэ юм. Тэдэнэр 6 мянган марк мүнгөөр өөһэдынь ами бэе худалдажа абаһан «Бильд-Цайтунг» гэжэ Баруун Германиин газетын тухиралгаар иигэжэ ябаһан байба.

Эдэнэр яажашье һаа тэрэ хадын оройдо гарахабди гэжэ найдуулаа һэн. Энэ аян ябадалай үхэлтэ аюулые далдалан, «Бильд—Цайтунг» газетэ айхабтар ехэ «баатаршалга» хэхээ гараба гээд һайрхажа бэшэһэн байгаа. Тиихэдээ Бага Шейдегг хада дээрэ газетын түлөөлэгшэд байрлажа, аянда мордоһон дүрбэнһөө бүхы һонинииe радиогоор тодожо абаха, мүн тэдэнэй зурагые буулгажа байха юм гэжэ соносхол гаргаа һэн.

Тэдэнэр үндэр хадын орой өөдэ абиржа эхилээ... Түрүүшын үдэр гүнзэгы саһа руу шаагдажа ябаад, арай гэжэ 400 хүрэхэгүй метр дабажа гараа. Хоёрдохи үдэртөө үшөө зуугаад метр өөдөө дабшаа.

«Мюнхенэй дүрбэн альпинист али тухай ехэ аюултай ушарха болоод байһанаа одоошье ойлгожо абаа»— гэһэн мэдээсэл газетэ тунхаглаба.

Гурбадахи үдэртэнь саһан шуурган болобо. Тэрэ дүрбэн шулуунай заһарта хабшуулдаад, арай гэжэ амиды үлөө. Тиихэдээ тэнхээ тамираашье бараһан, урма зоригоошье хухарһан байха юм.

Гурбан үдэр хахад ябаад байхадаа, тэдэнэр 1800 метр хана шэнги эгсэ хабсагайн оройдоо 580 метр дабажа гараад, гэдэргээ сухариха баатай болоо һэн. Тиихэдэнь «Бильд-Цайтунг» газетын эзэн хадаа эртэ урда сагай Римэй хаан шэнгеэр «Диилдэгшэдтэ үхэл!»—гээд эрхиигээрээ заажа, тонилогты гэбэ. Урагшагүйдэһэн дүрбэн хэды ехээр зобошье, нэгэшье сагаан абангүй миин һалаа.

Спортдо юрэдөө хамаадахагүй иимэ зэрлиг уймар юумэ үүдхээд дүүргэһэн байна. Тэрэ хадаа сүхэрөөд ябаһан дүрбэн хүбүүдые миил үхэлэй харгыгаар абаашаха байгаа ха юм.

Хүнэй ами наһан гээшэ капиталис гүрэнэй дэлгүүр дээрэ иигэжэ наймаанда гарадаг байна бшуу.

В. Краснопольский.
(АПН).

Полициинхидэй юрын лэ һургуули. Англиин сэрэгэй полициин солдадууд жагсаалнуудые тарааха, һуумал забастовконуудта хабаадагшадые барижа тушаажа, мүнөө сагай шэнэ арга шудална. Тиихэдээ партизануудтай тэмсэхэ гээшэ угаа түбэгтэй, тон аюултай гэжэ тоологдоно. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: полициинхид һургуули хэжэ байнад.

ТАСС-ай фотохронико.

Кипртэ буудалдаан болоһоор

ЛОНДОН, мартын 30. (ТАСС). Греческэ болон турецкэ бүлгэмүүдэй түлөөлэгшэдэй хоорондо энэ үглөөгүүр Никози шадар шанга буудалдаан эхилээ гээд ООН-ой түлөөлэгшэ мэдээсээ.

Редакторай түлөө
М. Н. НИМА

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур.
1964 оной апрелиин 1.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан улица Ленина, 35. Телефоны: редактора — 23-67, зам. ре гора — 38-42, зам. редактора — 35-84, секретариата — 2 отделов: сельскохозяйственного производства и парт жизни — 47-59, 35-14, промышленного производства и пар ной жизни — 48-89, 33-61, корректорская — 35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологиче — 24-74, советского строительства и быта — 34-93, рабсе ров и писем — 25-41, 38-30, информации — 32-74 и пер дов — 34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Со Министров Бурятской АССР.

Н00078. Зак. № 360.